

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SPORA
KATILIM MOTİVASYONUNUN İNCELENMESİ**

Mehmet ŞEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

KAHRAMANMARAŞ-2018

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**

**ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SPORA KATILIM
MOTİVASYONUNUN İNCELENMESİ**

Mehmet ŞEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Tamer KARADEMİR

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Mahmut AÇAK

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Enver DÖŞYILMAZ

KAHRAMANMARAŞ-2018

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Mehmet ŞEN tarafından hazırlanan “**Ortaokul Ve Lise Öğrencilerinin Spora Katılım Motivasyonunun İncelenmesi**” adlı bu tez, jürimiz tarafından .... / .... / ..... tarihinde oy çokluğu ile ..... Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Tamer KARADEMİR (DANIŞMAN) .....
Ana Bilim Dalı, Üniversite Adı

Doç. Dr. Mahmut AÇAK (ÜYE) .....
Ana Bilim Dalı, Üniversite Adı

Dr. Öğr. Üyesi Enver DÖŞYILMAZ(ÜYE) .....
Ana Bilim Dalı, Üniversite Adı

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Mehmet BOŞNAK .....
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada, alıntı yapılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Mehmet ŞEN

Bu çalışma .....tarafından desteklenmiştir.
Proje No:.....

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖNSÖZ

Davranışlarımızın temelinde yatan uyarıcılar kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. Her uyarıcı her insanda aynı etkiyi yaratmayabilir. Bu bağlamda içsel ve dışsal motivasyon kaynakları devreye girer. Yeterli güdülenmeyen çocuk ve gençlerimiz sporda katılımı olumsuz bir hal almakta ve sportif olarak başarılı olamamaktadır. Hatta kendini yetersiz görerek spordan uzaklaşmaya varan sonuçlar doğurmaktadır. Bu yüzden motivasyon kaynağının doğru tespit edilip aşılması çok önemli bir hal almaktadır.

Sporda başarılı olmak ve üst düzey seviyelere ulaşmak için motivasyon kavramı son derece önem arz etmektedir. Spor olgusunun içinde yer alan öğretmen, antrenör ve ebeveynlerin sorumluluğundaki çocukların nasıl motive olduklarını tespit etmede çalışmamın spor psikolojisi alanına katkı vermesi en büyük arzumdur.

Öncelikle yüksek lisans eğitimimin bir ürünü olan bu çalışmamda, gerek lisans eğitimi gerekse yüksek lisans eğitimi süresince, bana her konuda yol gösteren ve benden hiçbir katkısını esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım, Doç. Dr. Tamer KARADEMİR' e sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca çalışmamda maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen arkadaşım Öznur ALTUN ve aileme, ölçeğimin uygulanması aşamasında emeği geçen öğretmen ve öğrencilere teşekkür ederim.

Mehmet ŞEN

ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SPORA KATILIM MOTİVASYONUNUN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet ŞEN

ÖZET

Motivasyonun temel sorusu davranışa neyin sebep olduğu problemi ile ortaya çıkmaktadır. Bu soru ile davranışın nasıl başladığına, nasıl devam ettiğine, nasıl değiştiğine ve olası sonuçlarına cevap aranmaktadır. Bu çalışmada ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonu incelenerek, sporda motivasyon çalışma alanlarına ilgi duyan akademisyen ve uygulamacılara katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma betimsel nitelikte bir çalışma olup veriler anket yöntemi ile toplanacaktır. Veriler 2017- 2018 eğitim ve öğretim yılında Batman ili ve çevresinde araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen ortaokul ve lise öğrencilerinden kişisel bilgi formunun yanı sıra spora katılım güdüsü ölçeği formu kullanılarak elde edilmiştir. Spora katılım güdüsü ölçeği (PMQ) , bireyin spora katılım nedenlerini içeren 30 maddeden ve 8 alt boyuttan; beceri geliştirme, takım üyeliği/ruhu, eğlence, arkadaşlık, başarı/statü, enerji harcama/fiziksel uygunluk, yarışma, hareket/aktif olma alt boyutlarından oluşmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, yaş, cinsiyet, okul düzeyi, spor branşı, okul başarısını etkileme durumu ve okul takımında oynama değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir.

Spora katılım motivasyonlarını belirlemeye yönelik çalışmalar literatürde genellikle çocukluk ve ergenlik dönemindeki öğrencileri kapsadığı görülmektedir. Ailelerin, kültürel farklılıkların, coğrafi bölgelerin de konuya dahil edilerek yapılacak çalışmalar konunun farklı bakış açıları ile değerlendirilmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Bireysel ve Takım sporları, Motivasyon, Spor .

Sayfa Adedi: 66

Danışman: Doç. Dr. Tamer KARADEMİR

RESEARCH OF ATTENDING OF MIDDLE SCHOOL AND HIGH SCHOOL STUDENTS' TO SPORTS

GRADUATE THESIS

MEHMET ŞEN

ABSTRACT

The main question of motivation comes out with the problem that what causes to behaviour. It is seeking for answer that how the behaviour starts, went on, changed and possible consequences. In this study it is aimed to contribute to academicians and implementers who involved motivation in sports studies with examining the motivation of middle school and high school students' attending to sports.

The research is descriptive and data will be collected via questionnaires. Data has been acquired in the 2017-2018 Education Term from students from volunteer middle school and high schools by personal information along with form of attending to sports motive. Attending to sports motive (PMQ) consists of individual's causes of attending to sports that includes 30 items and 8 sub-dimension; skills development, team spirit, joy, friendship, success, status, spending energy, physical fitness, competition, motion, being active.

As the results, it was confirmed that factors of age, gender, school level, sports branch, affecting school success and involving school team there is statistical difference in the subdimensions of attending to sports motive.

It is seen that reseraches that attending to sports involves students aged children and teenagers in literature. Reseraches included families, cultural differences, geographical regions can contribute to evaluate it with different perspectives

KeyWords: Education, Individualandteamsports, Motivation, Sports.

Page: 66

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Tamer KARADEMİR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
1. GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Sayıtlar.....	3
1.4.Sınırlılıklar.....	3
1.5. Önem	3
1.6. Tanımlar.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Motivasyon Kavramı	5
2.2. Motivasyonun Önemi	7
2.3. Motivasyonla İlgili Temel Kavramlar	8
2.3.1. İhtiyaç	8
2.3.2. Kişilik.....	9
2.3.3. Moral.....	10
2.3.4.Güdü.....	10
2.3.5. Dürtü	11
2.3.6. Davranış	11
2.4. Motivasyon Çeşitleri.....	12
2.4.1. İçsel Motivasyon.....	12
2.4.2. Dışsal Motivasyon	13
2.5. Motivasyon Teorileri	14
2.5.1. Kapsam Teorileri	15
2.5.1.1 İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi.....	15
2.5.1.2. Başarı Güdüsü Teorisi	17
2.5.1.3. Çift Faktör Teorisi	18
2.5.1.4 Erg Teorisi.....	18
2.5.2.Süreç Teorileri	19
2.5.2.2. Porter-Lawler'in Geliştirilmiş Beklenti Kuramı	20

2.5.2.3. Adams'ın Eşitlik(Equity) Kuramı	21
2.5.2.4 Amaç Teorisi	21
2.5.2.5. Pekiştirme Kuramı.....	22
2.6. Sporda Motivasyon Kavramı.....	22
2.7. Sporda Motivasyon Çeşitleri	24
2.7.1. Nitelik Açısından Spor Motivasyonu.....	24
2.7.1.1. Genel Spor Motivasyonu.....	24
2.7.1.2. Özel Spor Motivasyonu.....	26
2.7.2. Nicelik Açısından Spor Motivasyonu	26
2.7.2.1. Yetersiz Motivasyon	27
2.7.2.2. Yeterli Motivasyon.....	27
2.7.2.3. Aşırı Motivasyon.....	27
2.8. Sportif Faaliyetlere Katılım	27
2.9. Sportif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Faktörler	28
2.9.1. Kendini Gerçekleştirme	28
2.9.2. Zihinsel Beklentiler.....	28
2.9.3. Sağlık Beklentisi	29
2.9.4. Psikolojik Beklentiler.....	29
2.9.5. Hareket İhtiyacı ve Rekabet.....	29
2.9.6. Aile.....	30
2.9.6.1. Ailenin kültürel yapısı ve ekonomik düzeyi	30
2.9.6.2. Aile tutumunun spora katılımı ve sosyal uyumdaki rolü.....	30
2.9.7. Arkadaş Çevresi	31
2.9.8. Okul çevresi	31
2.9.9. Kitle iletişim araçları.....	31
3. GEREÇ VE YÖNTEM	32
3.1. Araştırma Grubu	32
3.2 Verilerin Toplanması	32
3.2.1. Kişisel bilgi formu	32
3.2.2. Spora Katılım Güdüsü Ölçeği	32
3.3. Verilerin Analizi	33
4. BULGULAR	34
5. TARTIŞMA	46
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	52

7. KAYNAKÇA	54
8. TABLOLAR DİZİNİ	61
9.EKLER	62
EK.1	62
EK.2	63
EK 3	64
10. ÖZGEÇMİŞ	66

SİMGELER VE KISALTMALAR

PMQ	:Sporda Güdü leği
Ss	:Standart Sapma
$\bar{x}$	:Ortalama
ANOVA	: İkili Karşılaştırmalar
T-TEST	: İkiden Fazla Grup Karşılaştırmaları

1. GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Motivasyon “kişileri, özel bir tavırla hareket etmesine, davranmasına teşvik eden; kendilerinden veya çevrelerinden kaynaklanan çeşitli güdü ve güdüler topluluğu, güdülerin etkisiyle eyleme geçme ve gerçekleştirme süreci” olarak tanımlanmaktadır (1).

İnsanları motive eden, harekete geçiren uyarıcılar farklıdır. Bu yüzden her uyarıcı her insanda aynı derecede etkili olmayabilir. İnsanları motive etmek için içsel motivasyon eğilimleriyle, dışsal motivasyon uyarılarının farkında olup birbiriyle örtüştürülmesi gerekir(2). Bu nedenle çocuk ve gençlerin motivasyon kaynaklarını doğru tespit edip ve onları doğru yönde motive etmek önemlidir. Yeteri kadar motive olmamış öğrencilerin spor ve derslere devam etmede sorun yaşadıkları görülmektedir.

Her gösterilen davranışın altında bir neden vardır. Bu davranışların sebeplerini anlamaya çalışıp, bunlar üzerinde yoğunlaşmak; farklı durumlarda ortaya çıkabilecek sorunları tahmin etme, çözümede yardımcı olmaktadır (3).

İnsan davranışlarının altında yatan motivasyon kaynakları ne kadar iyi tespit edilip anlaşılırsa, çocuk ve gençler o derece etkin bir şekilde motive edilebilmektedir (4).

İşlenen konu üzerinde ilgili davranan ve başarılı olan iki öğrencinin davranışlarının altında yatan nedenler çeşitli olabilmektedir. Öğrencilerden biri konuya ilgi duyduğu için çalışırken diğeri başarılı olursa yüksek not alacağı için çalışabilir. Bu yüzden motivasyon kaynağı şahsilik taşımaktadır (5).

Kısacası motivasyonun kaynağı içsel ya da dışsal olabilir. Her iki motivasyon kaynağı da son derece önemlidir. Öğrencilerin gelişim düzeyleri ve bireysel farklılıkları da bu motivasyon kaynaklarının anlamını ve etkisini değiştirebilmektedir (6).

Bu çalışmanın problem durumu, ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin genel motivasyon düzeylerini çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, spor branş, eğitim düzeyi, okul takımında oynama durumu.) açısından belirlemek ve spora katılım ile motivasyon arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Bu yönüyle incelendiğinde “Öğrencilerin motivasyon düzeyleri ile spora katılım düzeyleri arasında ilişki nasıldır?” önermesi araştırma konusunun problemini oluşturmaktadır.

Bu çalışma sonunda ulaşılan veriler ışığında öğrencilerin spora katılım motivasyonu yönünden gerekli düzenlemelerin yapılacağı düşünülmektedir. Yetersiz motivasyona neden olan olguların belirlenip, sorunların çözümüne ilişkin çalışmaların yapılması ve önerilerin sunulması odak noktamızdır.

Bu nedenle davranışlarımızı ve düşüncelerimizi yönlendirmede önemli bir faktör olan ebeveynler, eğitimciler, yetişkinler yani öğrenme ve motivasyon ile ilgili olan herkesin, çocukların davranışlarının altında yatan nedenleri daha iyi anlamaları ve motivasyon kaynaklarını belirleyip çocukları doğru yönde motive etmeleri önemlidir. Ayrıca çocukların da kendilerine ait bir benlik kavramına sahip olduklarını bilmeli ve bu benlik kavramını olumlu veya olumsuz etkileyebileceklerinin farkında olmalıdırlar. Yapılan araştırma, bu farkındalığın kazandırılmasında ve çocukların davranışlarının altında yatan nedenleri daha iyi anlayıp onları doğru yönde motive etmeleri konusunda öğretmenlere, eğitimcilere ve ebeveynlere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonu düzeylerini incelemektir. Böylece araştırma sonunda elde edilecek bulguların öğretmenlere ve ebeveynlere ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyon düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada bu doğrultuda bir yöntem izlenilmiştir.

Araştırmada ana amaca bağlı olarak alt problemler belirlenmiştir. Belirlenen alt problemler şu şekildedir;

- Ortaokul ve lise Öğrencilerin motivasyon düzeyleri nasıldır?
- Öğrencilerin okul düzeyinde(ortaokul, lise) spora katılım motivasyon düzeyleri nasıldır?
- Ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyon düzeylerini belirlemeye ilişkin verdikleri cevapların ortalama puanları cinsiyet, yaş, okul düzeyine, yaptığı spor branşına, okul takımında oynama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Ortaokul ve lise Öğrencilerin spora katılım motivasyonu ile başarı durumu arasında ilişki var mıdır?

- Ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonunu etkileyen faktörler nelerdir?

1.3. Sayıtlar

- Araştırmada kullanılan spora katılım güdü ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu katılımcıların gerçek düşüncelerini yansıtmıştır.
- Araştırmada kullanılan kişisel bilgi ve ölçek soruları, mevcut araştırmayı neticelendirecek yeterlidir.

1.4.Sınırlılıklar

- Araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Batman ili ve çevresinde yer alan bazı (Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Gaziantep, Muş, Ağrı, Siirt, Şırnak, Bitlis, Van) illerin eğitim bölgesinden eşit veya farklı şartlarda olmak üzere rastgele seçilen 410 öğrenci ile sınırlıdır.
- Araştırma, kullanılan ölçeğin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.
- Araştırmada, katılımcıların ölçekteki maddelere verdiği cevapların doğruluğu ile sınırlıdır.

1.5. Önem

Ortaokul ve lise öğrencilerin spora katılım motivasyon düzeylerinin yüksek olması durumunda sportif başarının artacağı ve spor ortamında verimin artacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda bu araştırma ortaokul ve lise öğrencilerinin motivasyon düzeyi ile spora katılım güdüsü arasındaki ilişkiyi belirlemesi açısından önemlidir. Kısaca nitelendirecek olursak;

- Anne ve babaların çocukların davranışlarının altında yatan nedenleri daha iyi anlayıp doğru motivasyon kaynağı kullanmalarına,
- Anne babaların çocuklarının motivasyonu ile ilgili tutumlarını gözden geçirmelerine ve olumsuz tutumlarını değiştirmelerine,
- Çocuğun motivasyon düzeyini etkileyen eğitimcilerin bu konudaki tutumlarını gözden geçirip olumsuz tutumlarını değiştirmelerine,
- Çocuğun motivasyon düzeyini etkileyen eğitimci ve antrenörlerin çocukların davranışlarının altında yatan nedenleri daha iyi anlayıp doğru motivasyon kaynağı kullanmalarına etki edecektir.

1.6. Tanımlar

Motivasyon: Bir hedefe doğru davranışı başlatan, yönlendiren ve davranışın sürekliliğini, yoğunluğunu belirleyen içsel veya dışsal güçtür (7).

İçsel Motivasyon: Bireyin, kendi memnuniyeti için, dışarıdan zorlama olmaksızın bağımsız olarak çalışmaya teşvik olmasıdır. Kişinin zihinsel süreçlerini barındırır (8).

Dışsal motivasyon: Öğretmeni veya ebeveynlerini memnun etmek veya herhangi bir ödül almak gibi dışarıdan gelen etkili sonuçlardan dolayı bireyin harekete geçmesidir (8).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Motivasyon Kavramı

Motivasyon kelimesinin kökeni Latince'deki "movere" kelimesinden gelmektedir. Movere, harekete geçme manasında kullanılmaktadır. Türkçe'deki kullanımıyla güdü veya motiv, saik veya işleve geçme olarak ifade edilebilmektedir (9).

Motivasyon en genel tanımı ile tarihsel, toplumsal, ekonomik, biyolojik, fizyolojik, kültürel, düşünsel ve duygusal mirası taşıyan insanın; bunların etkisi altında belirli bir olguya yönelik olarak içsel ve dışsal şekliyle aktive olmuşluk derecesidir. Kısacası aktive olmuşluğun içsel ve dışsal faktörlerin etkisi altına girmesidir (10).

Kişiden kişiye farklılık göstermesi ve bilim adamları tarafından farklı teorilerin ortaya atılması, güdülemenin karışık bir kavram olduğunu ve yapılan tanımlamaların eksik kalacağı aşikar bir şekilde göz önünde bulundurulmalıdır. Genel olarak güdüleme, kişiyi belirli amaçlar doğrultusunda hedefe yönlendiren ve hedefindeki davranışı yapmaya iten, organizmayı harekete geçirerek harekette değişiklik ve gerilimin ortaya çıkmasını ifade eder (10). Bu yüzden motivasyon şahsi bir olgudur ve kişiden kişiye farklı şekilde boy gösterir. Motivasyon seviyesini belirleyen temel etkenlerden biri, bireylerin ihtiyaçlarının çeşitli olmasıdır. Bu yüzden herkes için motivasyon kavramı farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır (11).

Motivasyon, hareketin başlamasını sağlayan, yönünü belirleyen ve devamını sağlayan içsel bir durumdur. Motivasyon bireyi hedefe götüren, yardım eden içsel bir süreç veya zihinsel bir güç olarak görülmelidir. Bir diğer deyişle motivasyon duygusal faktörlerin etkisi altında incelenmelidir (12).

Motivasyon kavramı iki genel süreç izler. Motivasyon bireyleri önce davranışlara iter; sonra harekete güç verir. Motivasyon bireylerin belirli hareketleri yapmasını sağlar, yani hareketlerin yönünü belirler. Bu yüzden motivasyon kişiler açısından bir zaman içerisinde oluşan davranış değişikliğidir. Motivasyon olgusunun temelinde üç faktör yer almaktadır. Bu üç faktör; (13)

- Kişinin içsel sürecinde gizil olan ve onun değişik biçimde davranmasına neden olan zihinsel faktörler ve zihinsel faktörlerin etkilenip tetiklenmesini sağlayan çevresel faktörler,
- Bireyin ulaşmaya çalıştığı hedef davranışın değerlendirilmesi,

- Bireyin ulaşmaya çalıştığı hedef için davranışın sürdürülmesi.

Kısacası Motivasyonu anlayabilmenin en kolay yolu onu bir süreç olarak kabul edip onu oluşturan temel kısımları güdü, gereksinim, dürtü halinde süreçlere ayırmaktır (14). Motivasyon genel olarak öğrenme ve performansı dört yolla etkisi altına alır, bunlar;

- Kişinin içsel enerjisi ve çalışma performansını yükseltir.
- Kişiyi belirlediği hedeflere yöneltir.
- Kişinin belirlediği faaliyetlere başlamasını ve faaliyetlerin devam etmesini sağlar.
- Kişinin öğrenme yollarını, süreçlerini ve bilişsel durumunu etkiler.

Burada bilişsel süreç ile kastedilen, dikkat verme, anlamlı öğrenme, yansıtma anlayışı ve mevcut bilgi ile yeni bilgi arasındaki ilişkiyle anlamlılık düzeyini açıklamaktır. Başka bir deyişle öğrenenin gördükleri, duydukları ve yaptıkları üzerine düşünüp değerlendirmede bulunmasıdır. Bu türdeki bilişsel meşguliyet, yüksek seviyedeki motivasyonun yararlarından birini oluşturmaktadır ve kişinin süreci kendi lehine çevirme açısından önemlidir (15).

Öğrenme yaşantıları yanında, farklı kişilik yapıları, çevresel faktörler, önceki yaşam, ben kavramı, zihinsel ve bedensel iyi olma durumları motivasyonla alakalıdır ve son derece önemlidir (16).

Motivasyonun bir diğer tanımı da, bireyin şahsi hedefine ulaşmak için kendi arzu ve isteklerine göre davranmalarıdır. Motivasyonun içeriği bireylerin beklentisi gayesi, işleve geçmesi ve en önemlisi davranışına dönüt vermesiyle alakalıdır. Dönütle ilgili motivasyon sürecini tam olarak anlayabilmek için kişilerin gayesi, farklı davranmasına neden olan sürecin ve davranışın neden devam ettirildiğinin araştırılması gereklidir (17).

Motivasyon, bireylerin yaptığı iş için düşündükleri ve diyalogundaki karşı tarafın davranış biçimiyle de ilgilidir. Ama karşı tarafı motive edip, memnun olmasını sağlamak oldukça zor bir süreçtir (18).

Motive olmakla motivasyon süreci bir nevi başlamış olur. Motivasyon gözle görülmesi olanaksız bir olgudur ama davranışı açıklayıp yorumlamada önemli bir yer edinmektedir. Bu açıdan bakıldığında güdülenmenin sonuca ulaşmasını sağlayan ve devam ettirilmesini sağlayan içsel bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (19).

Psikolojinin keşfetmiş olduğu en önemli kavramlardan biri olan motiv(güdü) kavramının içeriğinde insanların ve hayvanların alt yapısındaki davranışlar ele alınmaktadır. Güdülerin bilinen ve açıklanabilen ve açıklanamayan çeşitleri olmaktadır. Kısacası her

davranışın altında yatan güdülerin olduğu unutulmamalı ve gözden kaçırılmaması gereken bir ayrıntıdır (20).

Arık'a (21) göre kişileri motive eden birden fazla faktör olduğu düşünülmektedir. Bunları 3 başlıkta incelemekte fayda olacaktır:

- **Birincil Motivler:** Doğuştan sahip olduğumuz genetiğimize kodlanmış ve temel ihtiyaçlarımızı kapsayan güdüler olarak ifade etmemizde yarar vardır. (Barınma, açlık, susuzluk, cinsellik vb.)
- **İkincil Motivler:** Bu grup sonradan edindiğimiz yani öğrenilmiş güdülerden oluşur. Çok farklı şekillerde karşımıza çıkan bu güdüler çocuk ve gençler açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. İkincil güdüler tamamen bireyin kendisine özel olduklarından bunları açıklayıp yorumlamak oldukça zor bir hal almaktadır (Başarılı olma, güç ve aidiyet güdülerini vb.)
- **Genel Motivler:** Diğer 2 grup içinde kendine yer bulamayan güdülerini kapsar. Doğuştan getirilmeyen ve sonradan öğrenilmeyen güdüler bu grupta yer almaktadır. Çevre ile uğraşma, merak ve sevgi güdülerini örnek olarak verilebilir (21).

Bütün tanımlardan hareketle motivasyon tüm bireyler ve en önemlisi de diğer bireyleri etkileme konusunda önemli bir yere sahip olması bakışıyla değerlendirildiğinde iletişim ve başarı açısından son derece önemlidir

2.2. Motivasyonun Önemi

Çevremizdeki insanları anlayıp, bilmek ve hareketlerini gözlemleyerek onları neyin mutlu ettiğini tespit edersek, ne ile motive olduklarını öğrenmiş oluruz. Böylece onları daha iyi tanımış oluruz. Tanıdığımız insanların neyden hoşlanıp neyden hoşlanmadığını bildiğimizden aramızda sorun yaşandığında daha rahat bir şekilde çözüme ulaşırız. Bu sayede aile fertleri, takım arkadaşları, iş arkadaşları ve yöneticilerle daha iyi ilişkiler kurulabilir (22).

Günlük yaşamımızda ilişkilerimizi etkileyen motivasyon kavramı karşımızdakilerle sağlıklı ilişki kurmak ve uyumlu yaşamak açısından son derece önemlidir. Yaşamımızda aldığımız kararların bir sebebi vardır ve bu sebepleri anlayıp yorumlamak ortaya çıkabilecek sorunları çözüme işimize yarar sağlayacaktır (22).

İşlevsel insan kaynağı fayda sağladığı birim için organize edilip güdülenmelidir. Bir nevi sporcuların performansını, takımın amaçları doğrultusunda kullanmaları için onların

maddi ve manevi güdülenme araçlarıyla desteklenmelidir. Takımın hedefine ulaşması için motivasyon araçları doğru bir şekilde kullanılmalıdır. Motivasyon araçları kullanılırken bireysellik ön planda tutularak takım olarak başarının sağlanması amaçlanmalıdır. Çünkü her birey farklıdır ve farklı güdülenme aracı kullanılmalıdır. Eğer birey başarılı olamazsa grubun başarılı olması da beklenemez. Bu yüzden, yeterince güdülenmemiş birey grubun hedeflerine hizmet edemez. Kısacası düşük motiveye sahip sporcular performanslarını geliştiremezler. Performans ve yetenekleri düşük motivasyon yüzünden verimsiz hale gelmektedir (23).

2.3. Motivasyonla İlgili Temel Kavramlar

2.3.1. İhtiyac

İhtiyaçlar bireylerin psikolojik ve fiziksel gereksinimleridir ve kısacası olmazsa olmazlarıdır. Karşılandığı zaman mutluluk, karşılanmadığı zaman mutsuzluk uyandıran bir histir (24).

İnsanlar mutlu olmak için bir takım mental ve fiziksel ihtiyaçlara gereksinim duyarlar. Bu ihtiyaçlar yokluk ve yoksunluk hissi sağlamamıza neden olur. İşte bu boyutta insanlar fiziksel ve psikolojik dengelerini sürdürüp devam ettirmek için bu ihtiyaçları tatmin yoluna gitmelidir (25).

İhtiyaçlar davranışımızı belirlediğine göre tatmin edilmeyen veya giderilmeyen ihtiyaçlarımız bizde gerilim yaratarak denge kaybı yaşamamıza sebep olur. Dengemizi sağlamak için amaç belirlenerek, amacımıza ulaştıracak bir yol seçmeliyiz. Kısacası bütün ihtiyaçlarımızın temelinde karşılanmamış ihtiyaçlarımız yatar ve davranışı yönlendiren de bu karşılanmayan ihtiyaçlarımız olarak görülmektedir (24).

Başka bir ifadeyle ihtiyaçlarının karşılandığına inanan insanlar kendilerini daha verimli çalışma ortamında hissedeceklerdir. Eğitim ve günlük bazı ihtiyaçlarımız şu şekilde örneklendirebiliriz (26):

- Başarı ihtiyacı
- Özerk olma ihtiyacı
- İstikrar elde edip, tutarlı olma
- Adil olma ve adalet
- Ün sahibi olma
- Dürüst olma
- Sorumluluk sahibi olma ve anlamlılık

- Ben saygısı
- Maddi rahatlama
- İş sağlığı ve güvenliği
- Rahat ve lüks ortam (26).

İhtiyaçların önceliği ulustan ulusa, bireyden bireye hatta yaşanan zamana göre farklılık göstermektedir. Bu durumun insanların içsel özelliklerinde saklı olduğu ve bunları tahmin etmenin zor olduğunu belirtmekte fayda vardır. Ancak davranış gözlenerek saptanabilir. Yani davranışı eyleme dönüştüren ihtiyaçlar ve amaçlar gizil süreçlerdir (24).

2.3.2. Kişilik

En temel anlamıyla kişilik, insanların düşünme ve davranış biçimlerini etkileyen faktörlerin kendilerine özgü kodlamayı barındırır. Kişilik içten ve dıştan uyarıcıların etkisiyle bireyin psikolojik ve biyolojik, kalıtsal ve sonradan kazanılan özellikler, duygularını, güçlerini, alışkanlıklarını ve kısa bir tabirle bütün davranışlarını içine alan bir küme olarak gözümüze çarpar (27).

Kişiliği içinde bulunan topluluk açıdan önemini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (28):

- Birey içinde yer aldığı toplulukla bütünleşmesi, bağını güçlendirmesi ile topluluk hedefleri birbirine benzeyecek ve amaçlar doğrultusunda verimlilik sağlanacaktır. Böylelikle bireyin fiziksel ve zihinsel özelliklerini en üst düzeyde kullanması hedefi gerçekleşmiş olacaktır.
- Bireyin içinde yer aldığı sosyal yapı ile bireysel özellikleri arasında ilişki kurulursa birey topluluk normlarına uymada sorun yaşamayacak, grup içinde etkililiği ve verimliliği artacaktır.
- Topluluk özellikleri ve normları açısından bireylerin kişisel özellikleri davranışının belirlenmesi açısından önemlidir. Belirlenmiş kurallara uymada kişilik belirleyici olmaktadır. Birey açısından bakıldığında içinde yer aldığı grup tarafından dışlanmamak son derece önemlidir. Bu yüzden kişiler grubun istediği şekilde hareket etmeye çalışacaktır. Freud'un kişilik yaklaşımı incelendiğinde bu durum süper ego ile açıklanabilir. Süperego'yu ifade edecek olursak grup üyelerinin istediği şekilde davranmak veya gruba ayak uydurmak olarak tanımlayabiliriz.

- Kişiler ile topluluk amaçları doğrultusunda ilişkinin kurulması kişilik özellikleri ile ilgilidir. Eğer bu bütünlük sağlanırsa topluluğun hedefleri ve devamı açısından son derece önemlidir. Bu da büyük ölçüde kişilik ile açıklanabilir.
- Bireyin kendine has özellikleri, liderlik özelliğinin ortaya çıkışında etkilidir. Grupta liderin ortaya çıkması grubun yapısı ve kişilik özellikleriyle bağlantılıdır. Yani liderin ortaya çıkışı hem kendi hem de diğer grup üyelerinin kişilik özellikleriyle alakalıdır.
- Liderin kişilik özellikleri, grup üzerinde etkilidir. Olumsuz kişilik özellikleri gruba yansırırsa grup olumsuz etkilenir. Ama olumlu ve yapıcı liderin kişilik özellikleri gruba olumlu yansır ve grup bu durumdan karlı çıkar.
- Grup üyeleri arasındaki iletişimin sağlıklı olması grup üyelerinin kişilik özelliklerine bağlıdır. İletişim ağının açık olması iletişimin verimli olmasını sağlayacaktır.

Kısacası kişilik, kişinin kendi hedefleri ve grup normları açısından önemli bir yer edinmektedir. Olumlu kişilik özellikleri bireyi ve grubu başarıya götürürken olumsuz kişilik özellikleri kişiyi ve grubu etkileyerek başarısızlığa neden olmaktadır.

2.3.3. Moral

Moral kavramı Latince’deki “mos, mores” sözcüğünden gelmektedir. Moral kişilik, alışkanlık ve gelenek ve göreneklerimiz olarak ifade edilmektedir (29).

Moral psikolojik ve sosyal bir kavram olarak karşımıza çıkarken, tanımlanması ve ölçülmesi açısından bize zorluk çıkarmaktadır (30).

Morali birey ve toplulukta hakim olan hava diye nitelendirmek doğru olacaktır. Kısacası moral bizim ve içinde bulunduğumuz grubun yakalamış olduğu atmosferdir (31).

2.3.4. Gudu

Bazı uyarıcılara karşı bireyin göstermiş olduğu, öğrenilmemiş, doğuştan var olan davranışa denilmektedir (32).

Kalıtımsal ve sinir sistemimize bağlı olan kişisel eğilimlere güdü denilir. Bunlar doğuştan kazanılmıştır (33).

Güdü kişinin hedefleri doğrultusunda kişiye enerji sağlayarak davranışta bulunmasını sağlar. Örneğin sporcuların sportif başarı elde etmek için başarıya güdülenmeleri önem arz etmektedir. Güdülenme değişkenleri açısından bireylerde farklılıklar vardır ve her bireyin

güdülenmesi kendine hastır. İşte bu güdülenme olumlu veya olumsuz güdülenme açısından değer kazanmaktadır (34).

Güdülenme, davranışı anlama ve yorumlamada karşımıza çıkmaktadır. Olağan zihinsel süreçler gibi güdülenme de gözle görülebilecek bir davranış değildir (35).

Bireylerin belli başlı ihtiyaçları vardır ve bu ihtiyaçların karşılanıp karşılanmama durumuna göre bireyin içindeki dürtü ve güdünün davranışlarda kendini gösterme durumudur. Bu ihtiyaçlar giderilmezse birey huzursuzluk hisseder. İhtiyaçların giderilmesi gecikirse yaşamsal fonksiyonlarda bile sorun yaşanabilmektedir. Kişilerin, ihtiyaçlarını hangi yöntem ve araçlarla gidereceği konusunda amaca bilinçli bir şekilde yönelmelerine güdü adı verilmektedir. Kısacası ihtiyaçların giderilmesi bireyi huzura ulaştırarak dengeli bir şekilde yaşam fonksiyonlarını yerine getirmesini sağlar (36).

2.3.5. Dürtü

Dürtü genel olarak fiziksel bir ihtiyacın neden olduğu genel rahatsızlık durumudur. Yani dürtü fizyolojik ihtiyacın psikolojik yansıması olarak işleve geçme anlamındadır (37).

Başka bir deyişle organizmada homeostatik bozukluğun giderilmesi için davranışa yönelten iç uyarılma, gerginlik ve itme durumudur (38).

Canlıların hayat fonksiyonlarını sürdürmek için ihtiyaç duyduğu eksikliklerinin giderilmesi için organizmada oluşan enerji patlamasına denilebilir (39).

En kısa tabiriyle organizmanın harekete geçerek ihtiyaçlarını karşılama süreci olarak ifade edebiliriz (40).

2.3.6. Davranış

Organizmanın çevre ve uyarıcılara karşı vermiş olduğu cevap olarak ifade etmek yerinde olacaktır (30).

Psikolojik olarak davranış, bireyin uyarıcılar karşısında vermiş olduğu tepkilerin tümü olarak açıklanabilir. Harekete geçme ile nitelendirilen davranış kavramı gidiş, davranış biçimi, tutum gibi kavramlarla ilişkilendirilmektedir. Davranış kavramının konusu ve içeriğini oluşturan organizma çok çeşitli fonksiyonlar gösterir. Davranışlar gözlemlenip yorumlanabilen ve ölçülebilen her şeyin incelenmesi ile yakından ilişkilidir. Bu anlamda davranış hareket nedenli, güdülü ve hedefe yönelik olmakla amaçsızlık ve nedensellik ortadan kalkmaktadır (41).

Bütün yorumlardan hareketle en genel anlamda davranış, insanların bütün hedeflerini(etki-tepki) karşılayan bir tabir olarak karşımıza çıkar. Davranış psikolojinin en temel konusunu oluştururken insan davranışları önemli bir yer edinmektedir. İnsan davranışlarının çok karmaşık boyutta olması incelenmesi açısından zorluk çıkarsa da insan davranışının temelindeki olaydan önce gelen bir takım koşulların sonucu olarak devamlılık oluşturmaktadır. Organizmanın belirli uyarıcılara karşı gösterdiği tepki olan davranış, motivasyon süreci açısından çok değişkenlik gösterir. Buna göre gözlenebilen, kaydedilebilen ve ölçülebilen bütün etkinlikler davranış tanımını içerisinde kendine yer bulur (42).

2.4. Motivasyon Çeşitleri

Motivasyon genel olarak 2 başlıkta toplanabilir. Bu iki temel kaynak literatürde karşımıza içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olarak çıkmaktadır.

2.4.1. İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon kısacası bireyin kendi kendini motive etmesi ile başlayan süreçtir. İçsel motive olan insanlar başarılı olmak için içsel açlığa sahiptirler. Bu özelliğe sahip bireyler kendilerini yönetebilme, kendi kararlarını verme özelliğine sahiptirler (43).

Bu motivasyon türü kişinin temel ihtiyaçlarından kaynaklanmaktadır. İçsel motivasyonda davranışın gayesi ve bireyin psikolojik süreci önemli olmaktadır (44).

Kişilik, ilgi, yetenek, merak ve benzeri zihinsel süreçler bunların en önemlileridir. Üst seviyedeki içsel motivasyon başarı ile doğru orantılıdır. Kısacası başarının ilk oluşum aşaması içsel motivasyonla ilgilidir (45).

İçsel olarak motive olmuş bireyler oyuna ve onurlarına düşkün kişilik yapısına sahiptirler. Bu duyulan içsel düşünüş, onları en mükemmelini ortaya koymaya motive eder. Çevrelerinde birçok insanın olması onlar için mühim değildir. Tek başına yaptıkları onları mutlu ve motive eder (10).

İçsel motivasyonun iki aşaması vardır, bunlar (46):

1. Zihinsel; kişinin hedefine ulaşması için nereye gideceğini psikolojik süreçlerden geçirerek oluşturmasıdır.

2. Fiziksel; kişinin hedefine varmak için hedefe doğru yürümesidir, yani hareket ve hareketlilik oluşturmasıdır (46).

İçten motive olan bireyler düşünceyi eyleme daha erken dönüştürür. İçten motive olanların ulaşmak istedikleri hedefleri vardır ve bu hedeflere ulaşmak için belirledikleri yoldan ilerlerler. Birey bu hedeflere ulaşmak için aşağıdaki basamakları tamamlamak zorundadır;

- Kendine inancı tam olmak,
- Gizli yeteneklerini bilmek,
- Hayatı coşku ile yaşamak,
- Gelişim ve gelişmeye açık olmak,
- Sağlık için yararlı alışkanlıklar edinmek, enerjisi arttırmak ve kendine zararı dokunacak alışkanlıklardan vazgeçmek,
- Dış görünüşüne önem vererek karşı tarafı etkileme gücüne sahip olmak,
- Başarılı bir kişilik oluşturmak,
- Etkili iletişim yollarını bulmak ve kullanmak,
- Endişe, şüphe ve korku gibi olumsuzlukları yenebilmek,
- Gerginliği kontrol altına alabilmek,
- Başarısızlığı alt edebilmek,
- Zamanı verimli kullanabilmek,
- Bilinmeyi araştırmak (47).

2.4.2. Dışsal Motivasyon

Davranışın oluşum maksadı bireyin dışında, çevreden kaynaklıysa bu dışsal motivasyon kaynaklı olur. Bu bağlamda verilen ödül ve cezalar, ebeveyn, sporcu, antrenör, öğretmen vb. kişilerin aldıkları sosyal destek ve cesaretlendirmeler dışsal motivasyon örneklerini ifade etmektedir (44).

Dışsal motivasyon çevremizdeki insanlar tarafından bizi etkileyen olumlu ve olumsuz özellikler barındıran, davranışın tekrarlanmasını artırıp azaltabilen maddi ve manevi boyutta karşımıza çıkan pekiştirmelerdir. Bu dışsal motivasyonun maddi boyutunda en önemli unsur olarak para ödülü karşımıza çıkmaktayken, manevi boyutunda ise takdir edilme, övgü, yergi olarak karşımıza çıkar (10).

Dış motivasyon denince akla ilk olarak yönetici, antrenör, seyirci vb. unsurlar gelmektedir. Sporda dış motivasyon çok önemli bir konumdur çünkü bu dış uyarıcılar sporcu üzerinde büyük motivasyon oluşturur. Aktivitelerden gelen ödül ve cezalar sporcu üzerinde motivasyonu artırıp azaltma etkisine sahiptirler. Kısacası dıştan gelen uyarıcılar içsel

motivasyona olumlu etkiler yaparak sporcunun aktive ve motive olmuşluk düzeyini artırır (10).

Yapılan analizlere göre ödüller iki farklı fonksiyon sağlarlar, Bunlar;

1-Kontrol Etmeyi Sağlayan Ödüller: Ödülün kontrol süreci eğer süzgeçten geçmesine yapılıyorsa birey bu durumdan hoşnut olmayarak motivasyon düzeyi düşmektedir. Sporcular aktivitelere katılarak ödül kazanmaya çalıştıklarında yüksek kontrol düzeyiyle karşılaşırsa kendini rahat hissetmez ve performansını sergileyemez. Ancak kontrol seviyesi düşükse daha rahat davranarak performansını gösterme gücü sergilemektedir (48), (49).

2-Bilgi Verici Ödüller: Bu tarz ödüller bireylerin performansındaki yeterlilik hakkında bilgi verilme amacıyla olmalıdır. Bu türdeki ödüller içsel motivasyonu tetikleme özelliğindedir. Ödülün bilgi verici safhaları pozitif ve belirginse, içsel motivasyonu artırıcı etki görülür. Fakat aynı şartlar altında, dıştan gelen bilgiler negatifse, bu durum içsel motivasyona zarar verici özelliğe sahip olmaktadır (49), (50).

Burada önemli olan ebeveyn, öğretmen ve antrenörlerin en sık başvurmuş olduğu pozitif sözlü dönütler önemli bir ödül olarak karşımıza çıkmaktadır. Pozitif dönütün içsel motivasyonu nasıl etkileyeceği Vallerond, Vallerand ve Raid tarafından araştırılmış ve sonuçta pozitif dönütün hem içsel motivasyonu, hem de yeterliliğin algılanmasını arttırdığı, bununla beraber, negatif dönütün ise içsel motivasyonu ve yeterliliğin algılanmasını azalttığını tespit etmişlerdir. Bu yüzden antrenör ve öğretmenlerin mümkün olduğu kadar uygun zamanlarda pozitif dönütü seçmeleri ve yine mümkün olduğu kadar negatif dönütten kaçınmaları gerektiğini söylemekte fayda vardır.

2.5. Motivasyon Teorileri

Motivasyon teorileri sorumlu olduğu veya sorumluluğu altındaki kişiler üzerine etkisi olan yönetici konumundaki kişinin, sorumluluğundakilerin motivasyonunu sağlayıp, sürdürme amacıyla olmalıdır (51).

Bu boyutta bazı kuramlar kişilerin içsel sürecini baz alan motivlere, dolayısıyla kişinin içinde olduğu faktörlere ağırlık verirken, diğer kuramlar ise kişinin dışında gelişen çevresindeki faktörlere bağlı olarak gelişen motivlere yer vermektedir (52).

Motivasyon teorilerini iki ana grupta toplamak mümkündür;

➤ **Kapsam (Content) Teorileri**

➤ **Süreç (Process) Teorileri**

Kapsam teorileri içsel faktörlere, süreç teorileri ise dışsal faktörlere önem veren teoriler olarak değerlendirilmeye alınmaktadır. Koçel(51)' e göre içsel faktörler kendini geliştirmeye devam eden insanın hisleri ve içsel yetenekleri üzerine eğilmektedir. Bu eğilimler insanın içsel süreçlerine eğilim gösterip, bireye ulaşarak güdülemeye çalışmaktadır. Dışsal faktörleri ise şu şekilde açıklamaktadır: Motivasyon kuramlarının bir bölümü de bireyin barındırdığı içsel unsurlardan çok, bireyin dışında, çevresinde olan dış unsurlara önem vermektedir. Bu teoriler de bireyim tutumlarının dışsal faktörlerin etkisi altına girdiğini göstermektedir. Bu bilgiler ışığında sorumluluğumuzdaki bireyler nasıl güdülenmelidir sorusuna cevap aramalıyız. Kısacası takımı mı veya çocuğumu nasıl güdülemeliyim sorusuna cevap aramalıyız.

2.5.1. Kapsam Teorileri

Bu teoriler bireyin içsel duyularından kaynaklı olup kişileri tutumlarına iten kavramları anlamaya yöneliktir. Bu teorinin amacı bireylerin güdüsel ihtiyaçlarına ve neyle mutlu olduklarına ağırlık vermektedir (53).

Başka bir tanıma göre kapsam teorileri bireylerin nasıl tatmin oldukları ve nasıl performans geliştirebildikleri ile alakalıdır. Bu teori bireyin dürtü ve ihtiyaçlarının önemli olduğuna değinmektedir (54).

Kapsam teorileri genel olarak, İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi, Çift Faktör Teorisi, ERG Teorisi, Başarma ihtiyacı Teorisi olmak üzere dört başlık altında incelenmektedir.

2.5.1.1 İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi

Bu teori hümanizmin temsilcilerinden Maslow tarafından ortaya atılan bireylerin motive edilmesi ile ilgilenen, en tanınmış ve en kapsamlı teori olarak karşımıza çıkmaktadır. Maslow'a göre ihtiyaçlar belli bir sıradadır. Bu sıralama oluşurken ihtiyaçların önemi ön plana çıkıp sıralama oluşmaktadır. Teoriye göre insanlar doyumsuz bir varlık olarak nitelendirilmiş ve insanların sürekli bir şeyler isteme eğiliminde olduğu gerçeğini öne sürmüştür. İnsan ihtiyaçları hiçbir zaman tam olarak karşılanamaz, karşılanan bir ihtiyaç sonucu tatmin olan davranış motive edici özelliğini yitirir ve davranışlar arasındaki ince bağ bozulur. Bu ihtiyaç karşılandıktan sonra başka bir ihtiyaç gereksinimi oluşur (55).

Maslow klinik gözlemleri sonucu insanların temel ihtiyaçlarını belirleyerek, basamaklandırmıştır. Adından da anlaşıldığı gibi ihtiyaçlar teorisi, kişilerin ihtiyaçlarını temel almakta ve kişilerin ihtiyaçları için faaliyete geçeceğini ve ihtiyaçlarının kişiyi etkileme gücüne göre önem kazanacağını savunmaktadır. Bu etkileme gücü birden fazla ihtiyacın doyumuna göre şekil kazanarak tatmin edilmesi öncelikli ihtiyaç ön plana çıkıp karşılanması tezini savunmaktadır (56).

İnsan ihtiyaçlarının yoğunluğu farklılık gösterdiğinden bazı ihtiyaçlar öncelikli konuma gelmektedir. İşte bu yüzden bireyi davranışa iten ihtiyaçlarını belirleyerek örgütsel amaçları tespit etmek önemli bir hal almaktadır. Maslow hareketli yapıda olan insan ihtiyaçlarının doğası ve amacı üzerine klinik incelemelerde bulunmuştur. Bu klinik incelemeler sonucu ihtiyaçların hiyerarşisi oluşturulmuş ve varsayımlar üzerinde araştırmalar yapılmıştır (57). Bu varsayımlar aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- Tatmin edilen ihtiyaç güdüleyici özelliğini yitirir. Karşılanan ihtiyaç yerini bir başkasına bırakır.
- Bireylerin ihtiyaçlarının karmaşıklığı yüzünden bu ihtiyaçların ne zaman ortaya çıkacağı tam olarak kestirilemez.
- Özellikle alt kademedeki ihtiyaçlar doğru ihtiyaçlar karşılanmaktadır.
- Üst basamaktaki ihtiyacın karşılanması ile alt basamaktaki ihtiyacın karşılanması düzeyinde üst basamağın bekleme süresi daha uzundur ve daha uzun bir süreç gerektirmektedir.
- İnsanın bir basamaktaki ihtiyacı ancak alt basamaktaki ihtiyacı karşılanırsa ortaya çıkar. Yani ihtiyaçlar kademeli olarak ilerler.
- Bu ihtiyaçlar alttan üste doğru, temelden özele doğru bir yol ve süreç izlemektedir. Genelden özele doğru bir süreç karşımıza çıkmaktadır.

Maslow' a göre birey beş temel gereksinimi yaşamaktadır. Bunlar belirli bir hiyerarşide kendini gösterir (58). Bu temel gereksinim alttaki gibi özetlenebilir;

Fizyolojik ihtiyaçlar: Kişilerin doğuştan sahip olduğu en öncelikli ihtiyaç basamağını oluşturur. İnsan arzulamaya devam eden bir varlık olduğundan karşılanan ihtiyacından sonra başka bir ihtiyacı ortaya çıkar. Bu süreç ölüme kadar devam eden bir olgudur. Açlık, susuzluk, cinsellik gibi gereksinimler fizyolojik ihtiyaçlara örnek olarak gösterilebilir (59).

Güvenlik ihtiyacı: Fizyolojik ihtiyaçlar karşılanınca daha üst basamak olan güvenlik ihtiyacı karşımıza çıkmaktadır(60). Güvenlik ihtiyacı fiziki darbe ve duygusal çöküntü durumlarının

önüne geçme amaçlı görebiliriz. Organizmanın fizyolojik dengeye ulaşması, bireyi bu dengeyi sürdürme ihtiyacına yöneltir. Bu gereksinim hem fiziksel hem de psikolojik anlamda güvenlik ihtiyacını kapsamaktadır. Birey kendini bağımlı veya korunmasız durumda hissederse güvenlik ihtiyacı devreye girer ve bu ihtiyacın karşılanması için çaba sarf eder (59).

Sosyal ihtiyaçlar: Bu ihtiyaçlar bireyin çevresi ve toplumu ile alakalıdır. Birey çevresinde iletişimde bulunduğu kişileri severse sevilecek, saygı duyarsa saygı duyulacak, iletişimi zorlaştırmazsa iletişimi devam edecek yani ilişkileri karşılıklı olursa sorun yaşamayacaktır. Kişinin sosyal ihtiyaçlarına ket vurulursa birey toplumu ilgilendiren yardımlaşmadan uzak, topluma tamamen düşmanca tavırlar sergileyecek konuma gelir. Bu davranışlar sebep değil sonuç konumuna ulaşacaktır (61).

Saygı ihtiyacı: Bu ihtiyaç bireyin hem içsel hem de dışsal faktörlerle etkisi altındadır. Kişinin bağımsızlığı, benlik saygısı, başarıyı istemesi gibi içsel özelliklerle beraber şan, şöhret, ilgiyi üzerinde toplama gibi dışsal faktörlerle beraber birliktelik sağlamaktadır (62).

Maslow' a göre bireyin kendine duyduğu öz saygı ve bununla birlikte çevresinden beklediği saygı ile tatmin olma durumundadır. Alt düzeydeki hiyerarşiye göre tatmin edilme ve bu ihtiyacın giderimi açısından biraz daha zor ve karmaşık boyuttadır. Örneğin örgütsel fabrika boyutunda çalışanın bu ihtiyacı karşılama düzeyi düşüktür çünkü verilen fırsat yok denecek düzeydedir (61).

Kendini gerçekleştirme ihtiyacı: Bu ihtiyaçlara; bireyin potansiyelini artırması, gelişime açık olma, etkileyici fikirlerde bulunma ihtiyacı olarak değinmekte fayda vardır. Kişiler alt seviyelerdeki ihtiyaçlar için o kadar doyumsuzluk yarattıkları için bu seviyeye ulaşmada sıkıntı yaşarlar (61).

Hangi ihtiyaç karşılanırsa karşılanınsın kişiyi motive etmez çünkü üst basamaktaki ihtiyaç ortaya çıkarak motive edici güç aranır (62).

Maslow klinik gözlemleri sonucunda bireyin normal kişilik yapılarında olabilmesi için alttaki dört ihtiyaç basamağını atlatmış olması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca basamak atlama olayında kendini geliştirmiş olması gerektiğini söylemektedir.

2.5.1.2. Başarı Güdüsü Teorisi

McClelland kişilerin başarıma güdüsünü bir motivasyon aracı olarak kullanmanın önemli bir mahiyette olduğunu düşünmektedir. Bu teori kişinin diğer insanlarla iletişimin ve

etkileşimin verimli olması, insanları etkileme gücüne sahip olması ve diğer insanların gücünden faydalanma olarak kategorize edilebilir. Başarma ihtiyacını gidermeye çalışan kişi saydıklarımız öncülleri yerine getirirse başarılı olabilmektedir (63).

Araştırmalar üst seviye başarı güdüsüne sahip bireylerin belirli şekillerde hareket kabiliyeti eğiliminde olduklarını göstermektedir. Buna göre bu bireylerde şu gibi özellikler görülmektedir (64);

- Yüksek başarı eğilimindeki bireyler boyutu ne olursa olsun risk almazlar. Başarılarını artırma eğiliminde olan faktörlere yönelirler.
- Bu kişiler hedeflerine ilerleme sürecinde daima dönüt alarak hedef düzeyine ne kadar ulaştıklarıyla ilgili bilgi sahibi olmak isterler.
- Bu eğilimdeki kişiler başarıyla güdülenir ve bu başarıdan oldukça haz duyarlar.
- Bu bireyler sadece meşgul oldukları iş üzerine yoğunlaşırlar, kaba bir tabirle sadece bu işe kafa yorurlar.
- Bu bireyler başarı hedefi yüksek olduklarından sorumluluk almaktan çekinmez kendilerini ön plana atmayı severler. Davranışlarında kararlılık gözlemlenmektedir.

2.5.1.3. Çift Faktör Teorisi

Temel gereksinimleri ele alan çift faktör teorisi Herzberg tarafından ele alınmıştır. Ayrıca Herzberg motivasyon kavramının oluşmasında önemli bir role sahiptir. Herzberg ve arkadaşları araştırmaları için bir grup denek belirleyerek motive olma üzerine araştırmalar yapmışlardır. Bu deneklerden motive oldukları zaman ile motivasyonsuzluk yaşadıkları zamanları hatırlamaları istenmiştir. Bu iki durum karşılaştırılmıştır. Araştırmada güdüleyici faktörler ve hijyen faktörlerinin önemi ortaya çıkmıştır. Güdüleyici faktörlerin içsel, hijyen faktörünün de çevresel yani dışsal faktörlere bağlı olduğu sonucuna varılmıştır (65).

2.5.1.4 Erg Teorisi

Maslow'un hiyerarşisini desteklemek amacıyla Alderfer tarafından ortaya atılan bir kuram olarak karşımıza çıkmaktadır (59). Alderfer ihtiyaçlar hiyerarşisinin örgütlerde çalışma ortamına uygulanamayacağını söylemektedir. Bu yüzden Maslow'un düşüncelerinden hareketle yeni bir model oluşturmaya çalışmıştır(59). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi baz alınmıştır. Ancak ihtiyaçlar daha basit bir şekil ve düzeyde ifade edilmiştir. Hiyerarşinin

içeriği değişmemiş, alt düzeydeki ihtiyaç karşılanmadan üst düzeydeki ihtiyaca geçilemeyeceği öngörülmüştür. Alderfer kuramının 3 temel ihtiyaç sıralaması vardır, bunlar ;

Varolma İhtiyacı(Existence): Maslow' un 2 temel basamağı olan fizyolojik ve güvenlik ihtiyacını baz alan düzeydir. Kısacası maddi ve fiziksel ihtiyaçlarını temele alır (59).

İlişki İhtiyacı: Kişiler arası ihtiyaçlar temel kaynaklıdır (67). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde güvenlik basamağını içine alan düzeydir. Kısacası insan ilişkilerinin güven, sevgi ve sosyal ilişkiler yönüyle içinde bulunulan basamağı kapsamaktadır (66).

Gelişme İhtiyacı: Maslow'un en üst düzey saygı ve kendini kanıtlama ihtiyaçlarını kapsar (67).

Koçel, ERG teorisinin Maslow yaklaşımındaki gibi aynı düzeyde ve benzerlikler barındırdığını ve asıl olan kişileri davranışa sevk eden faktörlerin belirlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Birçok yazar motivasyon sürecinin sadece içsel süreçlerle açıklanamayacağını dışsal faktörlerin de bireyi etkileme gücüne sahip olduğunu öne sürmektedir. Bu yazarlar, dışsal faktör ve özelliklerin bireyin motivasyonu üzerinde önemli rol oynadığını öne sürmektedirler (51).

2.5.2.Süreç Teorileri

Süreç teorilerinin temel noktası bireylerin amacı ve güdülenme düzeyi ile ilgilidir. Kısacası bireyin sergilediği tutumu yapma ve tekrarlama düzeyi ile ilişkiyi tespit etme süreç teorilerinin temel hareket noktasıdır. Bu teoride ihtiyaçlar kişileri tutuma yönlendirdiği düşüncesine sahiptir. Bireyi içsel faktörlerle dışsal faktörler etkisi altına almaktadır. Bireylerin tutumuna etki eden temel gereksinimlerle iç ve dış faktörler, çok uluslu kuruluşlarda personel yönetiminde daha ortak etkenler olduğundan kapsam teorileri daha çok tercih edilmektedir. Süreç kuramlarıysa, kişilerin tutumlarına tesir etmek için, daha çok coğrafya ve devletlere göre farklılık gösteren kültür ve kişisel güdüleme unsurları üzerine eğilmektedir (54). Başlıca süreç teorileri aşağıda belirtilmiştir.

2.5.2.1.Vroom'un Beklenti Kuramı

Bu teoride tutumlar ön plana çıkmaktadır. Bireylerin amacı ve amaçlarını gerçekleştirme düzeyleri hareket noktasını ifade etmektedir. "Kuramın temeli, seçimlerin davranışla birlikte oluşan psikolojik olaylarla ilişkili olduğudur" (68).

Yılmaz (69), bu modelin üç temel kavramını aşağıdaki şekilde açıklamıştır.

Valens: Kişilerin çaba harcayarak ödüle ulaşma ölçüsünü ifade etmektedir. Valens derecesi bir eksiği ve bir fazlası olarak '+1 ve -1' ile ifade edilmekte ve değişkenlik göstermektedir. Her bireyin istediği ödül farklı olmaktadır. +1'li valens değeri bireyi daha fazla motive etmektedir. Yüksek valens bireyin daha çok enerji sarf etmesini sağlamaktadır (69).

Bekleyiş: Bireyin beklediği varsayım ve ihtimalleri belirtir. Değer olarak 0 ve +1 arasında değişkenlik göstermekle beraber kişi ödül alacağına ilişkin bir beklentisi varsa çaba harcayacaktır. Bu boyutta beklenti boyutu çaba düzeyini belirleyecektir (69).

Araçsallık: Bireyin performansı gayretleri sonucu şekillenebilir. Sonuç olarak ödül kazanabilir ve bu araç olarak kullanılmaktadır (69).

Tüm anlatılanların ışığında teoriyi özetleyecek olursak birey performansı sonucu ödüle ulaşacağını içsel süreçlerine empoze etmelidir. Bu süreçler kişinin kendine olan inancıyla gerçekleşir. Yani ödülü arzulamalıdır. Diğer bir deyişle ödüller birey için değer arz etmelidir. Son olarak birey kendinden beklenen başarıyı gerçekleştirebileceğine inancı tam olmalıdır (30).

Vroom'un teorisini anlamak biraz zorluk ve süreç gerektirir. Teorisinin karmaşıklığı bütün durumlara uygulanabilirliği zorlaştırmaktadır. Süreç teorisi olduğundan insanların hangi yöne gittiğini, amacını ve beklentisini ifade etmekte başarılıdır. Teori kişileri neyi güdülediğinden çok nasıl güdülendiği ve sürecin ilerlediği ile ilgilenmektedir. Kuramın eleştirilen yönü ödüle ulaşmak isteyen bireyin kolay yollardan ödüle ulaşmaya çalıştığı, en iyisine ulaşmak için bütün alternatif yolları denemediğinden eksik yönü olarak ifade edilmektedir. Ayrıca kuramın davranışları kestirmeye yönelik elverişli olmaması da eksik noktalarındandır (59).

2.5.2.2. Porter-Lawler'in Geliştirilmiş Beklenti Kuramı

Bu kuram genelde Vroom'un Beklenti teorisi üzerine kurulmuş ve devamı olarak görülmektedir. Teoride bazı değişkenlere göre performans ödüllendirilmesi gerekebileceğine değinilmiştir. Bu değişkenler bilgi, kabiliyet, performans, algı değişiklikleri olarak karşımıza çıkmaktadır (41). Teoride bir diğer kavram da 'algılanan rol' olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca topluluk üyesi kendisine bahşedilen role uygun davranmalıdır (61).

Lawler ve Porter güdünün, tatmin ve performansa eşit olmadığını ve üçünün ayrı değişken olduğunu hareket noktası olarak belirlemişlerdir. Bu modelde ödüllerin doyuma yol

açtığı ve performansın kişiyi bazen ödüllere götürdüğünü varsaymaktadır. Bu yüzden tatmin ve performansın ödüllerle bağlantılı olduğu düşünülmektedir (59).

Porter–Lawler modelinin ilk üç basamağı Vroom’un beklenti modelinin aynısıdır. Lakin çaba ne kadar üst düzeyde olursa olsun tek başına başarıya götüremeyeceğini, kişinin bilgi ve kabiliyetleri ve rol algılarıyla desteklenmek zorunda olduğunu düşünülmektedir (61).

2.5.2.3. Adams’ın Eşitlik(Equity) Kuramı

Adams ve Weick tarafından geliştirilen bu kuram, motivasyonla ilgili sosyal karşılaştırma teorileri içinde en popüler olanıdır.

Kişi davranışları ile ilgilenen kuramın iki varsayımı vardır. İlk varsayıma göre kişiler toplumsal ihtiyaçlarını değerlendirme aşamasında ekonomik alışverişlerindeki süreçleri izlerler. İkinci varsayım ise kişisel ilişkilerde karşı tarafın durumu göz önünde bulundurulmalıdır ancak bu yolla dengeli ilişkiler kurulabilir (70). Adams’a göre, kişi kendisinin elde ettiği performansını çalıştığı ortamdaki kişilerle kıyaslar. Bu çalıştığı yerdeki performansı için kişiye dönüt oluşturur. Kısacası kendi performansını çalıştığı kişilerle kıyaslar (51).

2.5.2.4Amaç Teorisi

Amaç teorisi Edwin Locke tarafından geliştirilmiştir. Teori davranışın temeli olarak bireylerin bilinçli amaçları ve hareketlerini baz almışlardır. Her bireyin belli bir amacı vardır ve bireyler bu amaçları doğrultusunda hareket etmektedirler. Amaçlar doğrultusunda motivasyon söylemi ortaya çıkmaktadır. Kişilerin amaçları, neyi yapıp yapması gerektiğini ne düzeyde çaba göstermesi hakkında bilgiler içermektedir. Teori davranışın nedenini bireylerin bilinçli hareketleri sonucu oluştuğunu söylemektedir. Kısacası birey kendine belirli amaçlar koyar ve hedefine ulaşmak için çaba sarf eder. Edwin Locke bu yüzden topluluk başarısını etkileyen motivasyonun kaynağını ‘bireylerin amaçlarının sonucu’ olarak nitelendirmiştir (71).

Amaçlar bireysel ya da topluluk ihtiyaçlı olabilmektedir. Topluluk hedefindeki başarıya ulaşmak için bireyleri kaba bir tabirle araç olarak kullanabilmektedir. İşte bu araçlar sayesinde başarı gelmektedir (72).

Güney'e göre yüksek motivasyon sağlanması için amaçların birtakım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Amaçların sahip olması gereken özellikleri şu şekilde özetlemekte yarar vardır;

- Genel ifadeler içeren amaçlardan uzak durulmalı, amaçlar açık ve net bir şekilde olup, ifade edilmelidir.
- Birey hedefindeki amaçları benimsemeli ve özümsemelidir.
- Amaçlar iddialı olmalıdır.
- Amaçlara ne düzeyde ulaşıldığı ile ilgili dönüt sağlanmalıdır (40).

2.5.2.5.Pekiştirme Kuramı

Davranış şartlandırma ya da güçlendirme teorisi olarak da ifade edebileceğimiz bu kuram, bireyi etkileyen dış faktörlerle ilgilenir ve oluşan davranışı sonuç olarak ifade eder. Bu teori koşullandırmanın pekiştirme etkisi yaratarak davranışçı bir kuram ortaya çıkarmaktadır. Bu yönüyle amaç teorisiyle zıt kutuplar oluşturarak karşıt boyut sağlamaktadır (73).

Kuramın temeli dışsal faktörlere bağlanmaktadır. Davranış sonuçları ödül ve ceza boyutunda işlev kazanmaktadır. Bir işte ödüllendirme varsa yönelim fazla iken cezalandırma olduğunda kaçınma görülmektedir. Bu destekler nitelikteki araştırmalar sonucu bu kanılara varılmıştır. Farklı zaman ve yaş grubundaki insan, fare, kedi, köpek çeşitli canlılarla yapılan deneysel araştırmaların sonucu düşüncemizi desteklemektedir (74).

Pavlov ve Skinner' in yaptığı deneysel çalışmalarda canlılar belirli bir tutumdan sonra işten haz alıyorsa davranışı tekrarlama özelliği göstermeye meyilli olur. Tutum sonucu işten acı duyuyorsa kaçınma eğiliminde olacaktır. Bu boyutta ödül ve cezanın önemi kendini göstermektedir. Davranış, ödül ve ceza sonucu öğrenilmiş ve pekiştirilmiş olmaktadır (73).

Tikici bu teoriyi 'davranış düzeltimi' olarak ifade etmektedir. Davranışı düzeltmenin davranış sonucu oluştuğu düşüncesinde olmakla beraber, öğrenim kuramlarından esinlenmektedir. Davranışa yol açan etmenlerin içsel süreçler olduğunu savunun kapsam teorilerinin aksine dışsal faktörlere bağlı geliştiğini savunan süreç teorisi sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (75).

2.6.Sporda Motivasyon Kavramı

Spor yapan bireylerin spor yapmasındaki amacının ne olduğunu zihinsel süreçlerden incelemek spor psikolojisinin kapsama alanındadır. Bireylerin belli amaçları olduğunda,

bireyler bunları gerçekleştirmek ister. Bir amaç gerçekleştiğinde daha üst boyuttaki amaçlar ortaya çıkar ve bu boyuta ulaşmak için bireyler daha fazla çaba sarf etmek zorundadırlar. Kendini gerçekleştirmek isteyen bireyler belirli bir yere ulaşmak için sarf ettiği çabanın sonucu olarak amaçlarını gerçekleştirmiş olmaktadır.

Sporcuların antrenman ve müsabakalarda üst düzey performans gösterebilmeleri için sporcuyla nelerin güdülediği bilinmelidir. Sporla ilgilenen kişilerin güdülenme kavramını bilmesi onlara fayda sağlayacaktır. Çünkü sorumluluğu altındaki sporcularının performansı artacak ve bu sayede başarılı olma yolunda emin adımlarla ilerleyecektir. Bu bağlamda spor psikolojisinin temel kavramlarından biri güdülenme sözcüğü karşımıza çıkmaktadır (76).

Ebeveyn, antrenör veya öğretmen için en önemli unsur, harekete geçirici kişi olarak karşımıza çıkmalarıdır. Sporcuların başarıya erişmesini sağlayan ebeveyn ve eğitimcilerin kişiliği, amaçları, teknikleri, hitabı vb. önemli bir yere sahiptir (77).

Eğitmenler sporcuları hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarında, sporcularını tanımış olacaklar ve bu sayede sporcularını güdüleme işlemini başarıyla yerine getireceklerdir. Sporcular hakkında bilgi sahibi olmak çeşitli yöntemlerle elde edilebilir. Örneğin bir tarama testi veya gözlemler veya aile ziyaretiyle olabilmektedir. Bu veriler ışığında, eğitimci sporcuyla nasıl yaklaşması gerektiğini bilecektir ve sporcunun başarı düzeyini etkileyecektir (38).

Eğitmenler sporcu üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu etki gücü güdülenme düzeylerinde ortaya çıkar. Antrenörün sporcusunu nasıl güdüleyeceğini bilmesi, güdülenmenin takımını nasıl etkileyeceğini bilmesi önemlidir (77).

Yapılan spor faaliyetinin bir hedefi vardır. Sporda motivasyonu; faaliyette bulunan sporcu ve faaliyetin kendisi ile olan ilişkiye göre iki bölüm altında toplayabiliriz. İlk bölümde sporcunun kendi içsel süreçleri ve çevresiyle olan ilişkileri ile nitelendirmek doğru olacaktır. İkinci bölümde ise güdülenme faaliyetinin içeriği, amacı ve üst seviye başarı için karşımıza çıkmaktadır. Bu genellemeler doğrultusunda spor motivasyonu kavramını 6 gruba ayırabiliriz (78).

1. Spor faaliyetinin kendisi ve sporcu ile ilgili olan güdülemeler: Bedeni faaliyet, hareket, belirli spor hareketlerinden zevk alma, kendini tanıma ve geliştirme, bedeni meydan okuma, macera, gerilim, heyecan gibi. Burada sporcunun içsel güdüleri belirleyici olmaktadır.

2. Spor faaliyetinin kendisi ve toplumsal çerçeveye içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Karşılıklı toplumsal etkileşim, başkalarıyla birlikte spor yapmaktan zevk alma gibi. Bu boyutta dışsal süreçler devreye girer.

3. Spor faaliyetinin sonucu ve doğrudan sporcuyla ilgili motivler: Kendi kendini onaylamaya yönelik başarı motivu gibi. Amaç ve amacın gerçekleştirilme düzeyi önemlidir.

4. Spor faaliyetinin sonucu ve toplumsal çerçeve içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Kendini gösterme, başkaları tarafından onaylanma, toplumsal itibar görme, prestij, üstünlük gibi özellikler görülmektedir.

5. Daha ileri amaçlara ulaşmak için aracı olarak spor faaliyetinin kendisi ve doğrudan sporcuyla ilgili motivler: Sağlık, dış görünüş, boş zamanları değerlendirme, maddi kazanç, seyahat gibi. Kendini gerçekleştirme boyutundaki içsel faktörler karşımıza çıkmaktadır.

6. Daha ileri amaçlara ulaşmak için aracı olarak spor faaliyetinin kendisi ve toplumsal çerçeve içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Arkadaşlık, başkalarıyla ilişki kurma, saldırganlık, toplumda bir yer edinme, ideoloji gibi. Kendini gerçekleştirme boyutundaki dışsal faktörler karşımıza çıkar (78).

2.7.Sporla Motivasyon Çeşitleri

Sporla motivasyon çeşitleri 2 başlık altında ele alınmaktadır. Bunlar; nitelik ve nicelik yönünden spor motivasyonudur. Ayrıca bu iki alt başlık da kendi içinde bölümlere ayrılmaktadır.

2.7.1.Nitelik Açısından Spor Motivasyonu

Performansı etkileyen zihinsel süreçler bireylerin motivasyonunu son derece etkilemektedir. Çünkü niteliksel ve niceliksel farklılıklar sporcunun performansını ya artırır ya da düşürür.

Nitelik açısından motivasyon ikiye ayrılır. Genel spor motivasyonu ve özel spor motivasyonu olmak üzere.

2.7.1.1. Genel Spor Motivasyonu

Genel spor motivasyonu sporda güdü kavramının temelinde dışsal süreçleri kapsar (38).

Bu motivasyon türünde içinde yaşanılan toplum tarafından takdir edilme, dost kazanma, çevre edinme, sporda başarılı olma, ün kazanma gibi toplumsal ihtiyaçlar yer almaktadır. Dışsal faktörler diye tabir ettiğimiz bu güdüler kişilerin görüş ve düşüncesi üzerinde önemli bir etken olmaktadır. Bu çerçevede; etkin olma, kendini anlatma, ün

kazanma, prestij ve üstünlük sağlama, egemen olma isteği ve macera hevesi gibi faktörler bireyi spor yapmaya yönlendiren etkenler olarak görölmektedir (39).

Kısacası, bireyleri spora yönlendiren sosyal ve psikolojik gereksinimler şöyle sıralanabilmektedir (79).

- **Etkin olma arzusu:** Birey, özellikle çocuklar ve gençler, yaşı gereği sahip olduğu fazla aktifliği düzenli bir spor etkinliği ile harcayabilir.
- **Kendini bulma:** Birey başarısız ve eksik yönlerini spor ile telafi edip iyi bir konuma gelebilir. Bütün insanlarda kendini tanıyıp keşfetme gereksinimi bulunmaktadır.
- **Kendini anlatma, kanıtlama:** Kendini diğer bireylere en iyi şekilde kanıtlama yoluna spor ile gidilebilir. Sporla birlikte toplum kurallarına uyma ve bunları sürdürme gibi kuralları kazandırma yetisine sahiptir.
- **Tanınma, ün kazanma gereksinimi:** Tanınmak isteyen kişilerin başvurduğu bir yol olarak spor kavramı karşımıza çıkar. Tanınmak ve ün kazanmak isteyen kişilerin başvurduğu yollardan biridir.
- **Prestij, üstünlük sağlama gereksinimi:** Spor bireye bazı özellikler kazandırmaktadır. Sportif olarak kendini geliştiren birey yaşadığı toplum için bir prestije kavuşmaktadır.
- **Egemen olma arzusu:** Kişinin Kendine ve içinde bulunduğu gruba liderlik etmesi en kolay bu yolla yani sporla elde edilebilmektedir. Burada liderlik kavramı karşımıza çıkmaktadır.
- **Macera hevesi:** hemen hemen her insanda belli bir macera tutkusu bulunmaktadır. Bu macera tutkusu en kolay spor yolu ile elde edilebilmektedir. Hayati tehlike barındıran atlama, motor yarışları gibi yarışma sonuçları bilinmeyen sporların, sporun her alanına macera boyutu kazandırmaktadır. Macera tutkusuna ulaşmak isteyen insanların sporla tanışması kaçınılmazdır.
- **Bir karar verme halinde olma arzusu:** Sporcular sporun bir koluna başladıktan sonra antrenmanlarla birlikte müsabakalarda ve diğer durumlarda karar gücüne sahip olmaktadır. Kısacası spor yoluyla tam ve özgür karar verme süreci başlar. Bu durum, böyle bir gereksinimi olanlar için yeterli bir motivdir (79).

2.7.1.2.Özel Spor Motivasyonu

Bu motivasyon türü kişinin zihinsel süreçlerinden etkilenmekte, hareket ederek tatmin olma, başarılı olma, yüksek koordinasyona sahip olma güdülerinden kaynaklanmaktadır. Sporun yapılış amacına göre 3 başlık altında toplayabiliriz (79).

Oyun sporu: Burada kişinin temel gayesi eğlenme olarak kategorize edilmektedir. Amaç boş zamanlarına değer kazandırmaktır. Bu yüzden özel spor motivasyonu ağır basmakla birlikte kişinin kendini topluma beğendirme ve başarılı olma yönü de anlam kazanmaktadır. Bunu yaparken de kıyaslama yoluyla diğer kişilerden başarılı olma eğilimi vardır. Bu yönüyle genel spor motivasyonu içermektedir. Oyunlarda yarışmanın iddia boyutunun artması, küçük veya büyük ödüllerin ortaya atılması, tartışma hatta kavgaların ortaya çıkması genel spor motivasyonu ile alakalıdır (79).

Sağlık sporu: Temel gaye sağlıklı bir yaşam sürmektir. Yani özel spor motivasyonunun temel gayelerini kapsar. Ancak sağlam kafa sağlam vücutta bulunur misali sağlıklı bireyler daha sağlıklı toplumsal ilişkiler kurmaktadır dediğimizde genel spor motivasyonu devreye girer (79).

Performans sporu: Motivasyon kavramı açısından son derece karmaşık bir durumdur. Sporunun antrenmanlarını düzenli yapması hem özel hem de genel spor motivasyonu gerektirmektedir. Sporunun yaptığı işi sevmesi, haz duyması, huzur bulması yanında başarılı olduğunda toplumun ona verecekleri arzu etmelidir. Özel ve genel spor motivasyonu dengeli ve yeterli düzeyde olmazsa sporcu istikrarsız bir hal alacaktır. Özel spor motivasyon düzeyleri düşük olan sporcuların başarıya ulaşmak için gerekli antrenmanları yapmadıklarından performansları inişli-çıkışlı bir hal alacaktır. Bunun dışında genel spor motivasyonu olmayan sporcular da kazanmak için gerekli hırs ve azme sahip olmadıklarından başarı gösteremezler. Bu boyutta sporcu düzenli olarak antrenmanlarını yapmakta ancak yarışma onlar için arka planda kalmaktadır (79).

2.7.2.Nicelik Açısından Spor Motivasyonu

Birden fazla yazar ve düşünürü göre motivasyon olgusunun niceliksel boyutundaki eksiklikler, performans sporunun en büyük sorunudur. Bu eksiklikler zihinsel süreçlere etki ederek bireyin gösterdiği yüksek performansa ket vurmaktadır. İşte bu motivasyon niceliğindeki olumsuzluklar genel olarak üçe ayrılmaktadır.

2.7.2.1.Yetersiz Motivasyon

Yetersiz motivasyon sporcuların motivasyon düzeylerinin çok düşük olması demektir. Yetersiz motivasyona neden olan durumlar şu şekilde özetlenebilir;

- Başarıya doyan takım ve sporcular,
- Yarışmanın önemsiz olması,
- Rakibin çok güçlü olduğunu düşünerek sporcunun kendi performansını göstermemesi, yenilgiyi kabullenmesi,
- Rakibin zayıflığından dolayı küçümsenmesi (79).

Yukarıda saydığımız etmenler sporcunun ve takımın motivasyonunu düşürür. Bu motivasyonda sporcu yeteri kadar güdülenmemiştir. Bu durum antrenman ve yarışmalarda kendini belli eder. Çünkü sporcu isteksiz, verimsiz, vurdumduymaz şekilde davranmaya meyil gösterir.

2.7.2.2.Yeterli Motivasyon

Organizmadan istenen başarı düzeyinin gerçekleşme boyutudur. Sporcuları yüksek performansı göze çarpmaktadır. Biyolojik süreçlerle birlikte algılama ve karar verme yetisi yerindedir. Bilinç olayları iyi bir şekilde takip etmektedir. Taktik plana uyum sağlar, yüksek teknik gerektiren hareketleri hatasız veya az hata ile yapar. Mücadele boyutunda kararlı ve enerjisini korumaktadır (79).

2.7.2.3.Aşırı Motivasyon

Aşırı motive olan birey başarısız olma yolunda ilerler. Bu motivasyon türü başarısızlık olarak en çok görülen türdür. Profesyonel spor ve performans sporunda yarışmalar hayati önem taşımaktadır. Sporcular büyük baskı altına girerek “Ya kazanamazsam” korkusu kendini göstermeye başlar. Bu kaygı ve güvensizlik kavramlarını doğurur. Bu yüzden sporcu aşırı motivasyon altına girerek yarışma öncesi “Başlama kaygısı” durumuyla kendini göstermektedir. Aynı zamanda bur durum genel spor motivasyonu düzeyinin de çok yüksek olduğunu gösterir (79).

2.8.Sportif Faaliyetlere Katılım

Bütün ülkelerin spor faaliyetlerine bakış açısı eğitim bütünlüğünü sarsmadan ülkeye faydalı ve sağlıklı birey yetiştirmektir. Ülkemizde kişilerin özellikle bedenen ve ruhen sağlıklı

bir birey olarak yetiştirildiği ve bu amaçla sportif faaliyetlere yönlendirildiği görülmektedir. Temel gayemiz de ülkemiz için nitelikli insan gücü oluşturmaktır (80).

Özellikle en hareketli dönemi yaşayan ve enerji yüklü çocuklar ve gençlerin, enerjilerini boşaltacak, streslerini giderecek faaliyetlerin başında ders içi ve ders dışında uğraşabilecekleri en önemli uğraş olarak 'spor' karşılına çıkmaktadır. Spor ayrıca kendini toplumuna kabul ettirme ve saygınlık açısından önemli bir yer edinmektedir (81).

2.9.Sportif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Faktörler

Bireyler için sportif katılımı etkileyen bazı faktörler vardır. Her birey farklı olduğu için bu faktörler de değişkenlik göstermektedir. Bu bölümde bireylerin kendini gerçekleştirme, zihinsel beklentiler, sağlık beklentisi, psikolojik beklentiler, hareket ihtiyacı, rekabet, aile, arkadaş çevresi, okul çevresi ve kitle iletişim araçları gibi özellikleri kısaca değerlendirilmektedir.

2.9.1. Kendini Gerçekleştirme

Çocuklar ve gençler kendi kişilik özelliklerini üst seviyeye çıkarmak için sporda serbest bir hareket alanı bulmak ister. Eğitimcilerin olumsuz kişilik yapıları sporcuyu baskı altında tutup yıpratır. Eğitimcinin olumlu kişilik özellikleri sporcuyu üst seviyelere getirmede önemlidir. Sporcu bu sayede kendini bulur ve kendini gerçekleştirme yolunda emin adımlarla ilerler (82).

2.9.2. Zihinsel Beklentiler

Sporda becerileri kazanmak doğrudan olabilecek bir durum değildir, sonradan kazanılır yani öğrenilir. Becerileri öğrenmek için zihin ile fiziksel düzey koordineli çalışmalıdır. Bir beceri öğrenilirken sadece zihinsel süreçlerden değil bunun yanında beceriye ait yöntem, tekniklerin bilinmesi de son derece önemlidir.

Sporda çocuk ve gençler kendilerini diğer sporcularla mukayese etme yoluna giderler, bundan dolayı çocuk kendine has taktikler geliştirme yoluna gitmektedir. Spor yoluyla zihinsel açıklık kazanan bireyler çeşitli bilgi birikimi sağlarlar. Bu birikimler sayesinde kişiler yeni bir yaşam alanı ve amaçlarına uygun hareket etmeyi öğrenmektedir (83).

2.9.3. Sağlık Beklentisi

Yaşadığımız çağda teknoloji ve şehirleşmenin artmasıyla beraber toplumda çarpık kentleşme ve sanayileşmenin getirdiği olumsuzluklar insanları etkisi altına almaktadır. Kültürel ve sosyoekonomik sorunlarla baş eden insanlar psikolojik olarak olumsuzluklara yol açan trafik, gürültü, hava kirliliği gibi faktörlerin etkisi altına girmektedir. Bu faktörler kişilerin çeşitli hastalıklara yakalanmalarına sebep olmaktadır (84).

Özellikle kaygı durumları insanların solunum ve dolaşım sistemi hastalıkları ile baş etmesine ve hatta ölümlere varan sonuçları ile karşımıza çıkmaktadır. Spor, insanın karşısına dikilen bu tehlikelere karşı dinamik ve stresten uzak tutan bir ortam yaratarak sağlıklı yaşamın sürdürülmesine katkı sağlamaktadır (85).

2.9.4. Psikolojik Beklentiler

Spor aktivitelerinin insana kazandırdığı güç, dayanıklılık, zindelik ve çeviklik gibi fiziksel faydaların yanı sıra kazandırdığı psikolojik faydaları da göz ardı edilemeyecek boyuttadır. Spor bireyleri kaygıdan uzaklaştırma gücüne sahiptir. Spor yapan bireylerin daha sağlam bir psikolojik yapıda olduğunu görmek için psikologların yaptığı çalışmalara bakmak yeterli olacaktır. Yaşadığımız günlerde stres kavramını çok kez duymaktayız. Bu anlamda stresle baş etmenin en doğal yolu olarak spor gösterilmektedir. Bireylerin rutin hayat düzenini yıkmak spor ile mümkündür. Bireylerin rahatlaması ve gevşemesini sağlamanın yanı sıra kendilerini mutlu hissetmelerini ve bir şeyleri başarmış olmalarının vermiş olduğu hazzı yaşamaları sağlanmış olur (79).

2.9.5. Hareket İhtiyacı ve Rekabet

Hareketsizlik, hareketlerin kısıtlanması, hareket ihtimallerinin azlığı sonucunda performansta azalma ve öğrenme güçlükleri oluşur. Bu durumlar kişilerde saldırgan ve kontrolsüz hareketlere yol açmaktadır. Bu durumlar performansın düşmesine hatalı hareket nedeni olan hareket fazlalığı gibi olumsuz durumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (82).

Beden eğitimi dersleri çocuklar ve gençlerin fiziki özellikleri ile dengeli bir şekilde olmalıdır. Kişilere verilen spor bir dengeye oturtulmalıdır, aşırı baskı ve fazla hareketlilikten kaçınılmalıdır. Hareket tembelliği yaşayan kişileri güdü düzeylerini artırıcı hareket ve gruplara yönlendirilerek bu olumsuzluk ortadan kaldırılabilir. Psikolojik bir güdü olan

rekabet, çocuğun kendisini başkalarıyla karşılaştırma, kendi yeteneklerini değerlendirme ihtiyacından doğar. Rekabet ayrıca, verilen durumların üstesinden gelebilme merakı olarak da ortaya çıkmaktadır (86).

2.9.6. Aile

Odabaşı ve Barış'a göre aile kan bağı, evlilik gibi faktörler sonucunda, birlikte oturan iki veya daha çok bireyin meydana getirdiği topluluk veya bir grup olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısacası toplumumuzun en küçük yapı taşıdır (87).

İnsan kişiliğini oluşumunu sağlayan en önemli unsur olarak aile kavramını görmekteyiz. İnsan gözlerini açtığı anda veya büyüdüğünde kendini sosyal yapısı olan ailenin içinde bulur. İnsan ilk sosyal olgularını aileden öğrenmektedir. Kişiliğin oluşmasında ev ortamı son derece önemlidir. Ebeveynler çocuklarını yetiştirirken farkında olmadan çocuklar anne ve babayı model olarak benimsemektedir. Bu yüzden ebeveynlerin kişilik özellikleri çocukların kişiliği üzerinde etkili olmaktadır (88).

2.9.6.1. Ailenin kültürel yapısı ve ekonomik düzeyi

Değişen ve gelişen çağda sportif etkinlikler de önem kazanmaktadır. Kısacası elit yaşam koşullarıyla beraber spor cazip bir boyut kazanmaktadır. Bu anlamda ailelerin yaşayış biçimi ve kültürü çocukların spora katılımını anlamlı bir şekilde etkilemekte ve katılacağı spor türünde değişkenlik yaratmaktadır. Toplumsal bir olgu olarak spor, ailenin sosyoekonomik koşullarına bağlı olarak gelişmekte ve yaygınlık kazanmaktadır. Ailede ekonomik sorunlar baş gösterdiğinde çocuklarının spora yönlendirilmesi aşamasında sıkıntılar yaşamaktadırlar (39).

2.9.6.2. Aile tutumunun spora katılımında ve sosyal uyumdaki rolü

Sosyal öğrenmede ailenin önemi yadsınamaz bir düzeydedir ve bu düzey spora katılımı etkilemektedir. Aile toplumun değerlerini aktarma ve model oluşturmada önemli katkılar sağlamaktadır. Bu düzeyde aileler çocuklarının spora katılımının destekler ve cesaretlendirirse spora katkıları son derece etkili olacaktır (89).

2.9.7. Arkadaş Çevresi

Çocuk ve genç bireyler için sosyal ilişkiler çok önemlidir. Sosyal ilişkilerin bireyler için en önemli boyutu kabul edilme ile ilişkilidir. Belli yaş gruplarından oluşan arkadaş grupları toplum ile uyum gösteren, arzu edilen türdeki gruplar olarak tercih edilmektedir. Bu arkadaşlık grupları topluma yararlı faaliyet gösteren türde olabildiği gibi olumsuz özellikler de barındırabilmektedir. Bu gruplar kişileri etkileme ve üzerinde söz sahibi olma özelliklerine sahip olmaktadır (32).

2.9.8. Okul çevresi

Okul aileden sonra karşımıza çıkmaktadır. Okul çevresinde beden eğitimi öğretmenlerini etkisi yadsınamaz bir boyutta karşımıza çıkmaktadır. Okul çağındaki çocukların spora yönlendirilmesi ile ülkedeki sportif başarı oluşmaya başladığından öğretmenlerin önemi de artmaktadır (89).

Okullar hem eğitim merkezleridir, hem de aynı yaş gruplarının bir araya geldiği yerlerdir. Bu yüzden okullarımız spor bazlı düşünüldüğünde anlamlı bir özelliği içinde barındırmaktadır. Çünkü çocukların ve gençlerin büyüme dönemleri bu çağlara rastlamaktadır. Beden gelişiminin hızlandığı bu dönemlerde sporla direnç, çeviklik ve bazı alışkanlıklar kazanılması elbette ki çok değerlidir (90).

2.9.9. Kitle iletişim araçları

Spor olaylarını insanlara en kapsamlı olarak aktarmada kitle iletişim araçlarının rolü büyüktür. Bu araçlar sayesinde insan kitlesine ulaşmak çok kolay bir hal almıştır. Bu sayede elit sporcuları gören çocuk ve gençler rol model olarak bunları benimsemektedir (91).

Sporun tüm dünyada bir sosyal olgu olarak geldiği konumda kitle iletişim araçlarının büyük rolü olmuştur. Kitle iletişim araçlarının spor dalları ile ilgili kuramsal, teknik ve uygulamalı bilgiler kazandırıcı, spor seyircisini eğitici ve yönlendirici rolü vardır. Bunun yanı sıra, okul dışı gençliğin ve ev kadınlarının spora yönlendirilmelerinde özellikle televizyonun etkisi önemlidir (92).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Grubu

Araştırma betimsel nitelikte bir çalışma olup veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Veriler 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen ortaokul ve lise öğrencilerinden kişisel bilgi formunun yanı sıra spora katılım güdüsü (PMQ) ölçek formu kullanılarak elde edilmiştir. Ölçek formu araştırmaya katılmak isteyen gönüllülere birebir yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmaya 180 kadın 230 erkek olmak üzere toplam 410 kişi dahil edilmiştir. Araştırma grubunun %50,2 ortaokul, %49,8 inin lise öğrencisi oluşturmaktadır.

3.2 Verilerin Toplanması

Araştırma grubundan elde edilen veriler araştırmacının kendisi tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve spora katılım güdüsü ölçeği ile toplanmıştır. Çalışmalar gerçekleştirilmeden önce gerekli olan izin ve etik kurulu raporu alınmıştır.

3.2.1. Kişisel bilgi formu

Araştırma grubunun kişisel özelliklerine ait bilgileri ortaya koyabilmek ve spora katılım güdüsünü etkileyen özelliklere(bağımsız değişkenlere) göre nasıl şekillendiğini belirleyebilmek amacı ile araştırmacının kendisi tarafından yaş, cinsiyet, okul düzeyi, spor branşı (futbol, basketbol, masa tenisi, badminton, güreş) okul takımında oynama durumu, dersleri etkileme durumunun olduğu ayır sorunun yer aldığı bilgi formu kullanılmıştır.

3.2.2. Spora Katılım Güdüsü Ölçeği

Spora katılım güdüsü ölçeği (PMQ)'nun Gill ve ark(1983) tarafından belirtilen iç tutarlılık katsayısı .76 (Başarı/Statü) ile .30 (Arkadaşlık) arasındadır. Envanter 1993 yılında Çelebi tarafından Türkçeye çevrilmiş ve üniversite öğrencileri üzerinde güvenilirliği test edilmiştir. Üniversite öğrencileri için bütün ölçekten elde edilen güvenilirlik katsayı 0.91 olarak bulunmuştur. Çelebi (Atalay) (1993) tarafından yapılan çalışmada, PMQ' nun alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik katsayıları hesaplanmamıştır. Bu çalışmada 1993 yılında Çelebi tarafından oluşturulan Türkçe form kullanılmış ve PMQ için yeni bir çeviri çalışması yapılmamıştır. Oyar ve ark. (2001) tarafından yapılan çalışmada PMQ' nun iç tutarlılığı ve yapı geçerliği ile

ilgili olarak elde edilen bulgular PMQ' nun 9-17 yaşları arasındaki Türk öğrenciler için kullanılabilir olduğu belirlenmiştir.

Spora katılım güdüsü ölçeği 8 alt boyut ve 30 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek maddeleri hiç önemli değil (3) , az önemli (2) ve çok önemli (1) şeklinde olup 3' lü ölçek üzerinden değerlendirilmektedir.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 21 paket programı ile analiz edilmiştir. İstatistiksel analizler yapılmadan önce hangi testlerin uygulanması gerektiğini anlayabilmek için verilerin normal dağılıp dağılmadığı test edilmiştir. Normal dağılım gösteren verilerin analizinde parametrik testler, normal dağılım göstermeyen ve frekansı (n sayısı) düşük olan bağımsız değişkenlerin analizinde non-parametrik testler kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin ikili karşılaştırmaları t-test(independentsample), ikiden fazla grup karşılaştırmaları ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Kruscal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Çıkan sonuçların istatistiksel anlamlılık derecesi $p<0.05$ olarak kabul edilip değerlendirilmeye alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırma grubundan elde edilen veriler uygun testler kullanılarak analiz edilmiş ve tablolaştırılarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma grubunun yaş dağılımları

Yaş	n	%
11,00	43	10,5
12,00	95	23,2
13,00	32	7,8
14,00	36	8,8
15,00	31	7,6
16,00	43	10,5
17,00	130	31,7
Total	410	100,0

Tablo 1' e göre araştırma grubunun %10,5' i 11 yaş, %23,2' sinin 12 yaş, %7,8' inin 13 yaş, %8,8' inin 14 yaş, %7,6' sının 15 yaş , %10,5' inin 16 yaş, %31,7' sinin 17 yaşında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırma grubunun cinsiyet dağılımları

Cinsiyet	n	%
Erkek	230	56,1
Bayan	180	43,9
Toplam	410	100,0

Tablo 2' ye göre araştırma grubunun %56,1' inin erkek, %43,9' unun bayan olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Araştırma grubunun okul düzeyi dağılımları

Okul düzeyi	n	%
Ortaokul	206	50,2
Lise	204	49,8
Toplam	410	100,0

Tablo 3' e göre araştırma grubunun %50,2' sinin ortaokul, %49,8' inin lise öğrencisi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Araştırma grubunun spor branşı dağılımları

Spor branşı	n	%
Bireysel sporlar	133	32,4
Takım sporları	277	67,6
Total	410	100,0

Tablo 4' e göre araştırma grubunun % 32,4' ünün bireysel, %67,6' sının takım sporcusu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Araştırma grubunun okul takımında oynayıp oynamama dağılımları

Okul Takımında Oynuyor musunuz?	n	%
Evet	250	61,0
Hayır	160	39,0
Total	410	100,0

Tablo 5' e göre araştırma grubunun % 61' inin okul takımında oynadığı, %39' unun okul takımında oynamadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Araştırma grubunun dersleri etkileme dağılımları

Dersleri Etkileme	n	%
Olumlu	154	37,6
Olumsuz	57	13,9
Etkilemiyor	199	48,5
Total	410	100,0

Tablo 6' ya göre araştırma grubunun %37,6' sının dersleri olumlu, %13,9' unun dersleri olumsuz, %48,5 inin derslerini etkilemediği tespit edilmiştir.

Tablo 7. Araştırma grubunun ölçek ifadelerine verdikleri puan ortalamaları dağılımları

No	Ölçek ifadeleri	N	$\bar{x}$	Ss
1	Becerilerimi Geliştirmek İstiyorum	410	1,09	,34
2	Arkadaşlarımla olmak istiyorum	410	1,49	,61
3	Kazanmayı severim	410	1,15	,44
4	Enerjimi tüketmek istiyorum	410	1,61	,76
5	Seyahati severim	410	1,35	,60
6	Formumu korumak istiyorum	410	1,20	,50
7	Heyecanı severim	410	1,41	,65
8	Takım çalışmasını severim	410	1,29	,58
9	Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor	410	1,56	,76
10	Yeni beceriler öğrenmek istiyorum	410	1,16	,44
11	Yeni arkadaşlarla tanışmak istiyorum	410	1,49	,70
12	İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim	410	1,11	,36
13	Stresimi atmak istiyorum	410	1,24	,50
14	Ödül kazanmayı severim	410	1,21	,49
15	Egzersiz yapmayı severim	410	1,22	,49
16	Bir şeylerle uğraşmak hoşuma gider	410	1,27	,53
17	Hareketi severim	410	1,25	,52
18	Takım ruhunu severim	410	1,26	,53
19	Evden çıkmayı severim	410	1,50	,67
20	Rekabeti severim	410	1,26	,56
21	Önemli olduğumu hissetmek hoşuma gider	410	1,24	,51
22	Takımda olmayı severim	410	1,22	,51
23	Branşımda yükselmeyi severim	410	1,12	,42
24	Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum	410	1,23	,53
25	Popüler olmak isterim	410	1,80	,80
26	Meydan okumayı severim	410	1,50	,70
27	Liderleri, antrenörleri veya eğitimcileri severim	410	1,33	,59
28	Statü ve saygınlık kazanmak isterim	410	1,25	,53
29	Eğlenceyi severim	410	1,23	,52
30	Malzeme ve tesislerden faydalanmak isterim	410	1,35	,62

Tablo 7' ye göre araştırma grubunun ölçek ifadelerine verdikleri puan ortalamalarından yola çıkılarak en fazla spora katılım güdülemesi olarak ilk beş ifade 1.madde "Becerilerimi Geliştirmek İstiyorum", 3. madde "Kazanmayı severim", 10.madde "Yeni beceriler öğrenmek istiyorum", 12.madde "İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim" ve 23.madde " Branşımda yükselmeyi severim" ifadeleri olmuştur. En az güdüleme ifadesi olarak ise; 4. Madde "Enerjimi tüketmek istiyorum", 9.madde "Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor", 19.madde" Evden çıkmayı severim", 25.madde "Popüler olmak isterim" ve 26.madde "Meydan okumayı severim" ifadeleri olmuştur.

Tablo 8. Araştırma grubunun cinsiyete göre puan ortalamaları dağılımları

Spora katılım Güdüleri	Ortalama önem derecesi			
	Erkek (n=280)		Bayan (n=130)	
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss
Alt Boyutlar ve Maddeleri				
Başarı/Statü				
12. İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim	1,13	,39	1,08	,31
14. Ödül kazanmayı severim	1,20	,48	1,23	,50
21. Önemli olduğumu hissetmek hoşuma gider	1,26	,55	1,21	,46
25. Popüler olmak isterim	1,46	,82	1,55	,78
28. Statü ve saygınlık kazanmak isterim	1,30	,57	1,19	,47
Takım Üyeliği				
8. Takım çalışmasını severim	1,23	,55	1,37	,61
18. Takım ruhunu severim	1,23	,51	1,30	,54
22. Takımda olmayı severim	1,20	,50	1,23	,53
27. Liderleri, antrenörleri veya eğiticileri severim	1,31	,58	1,35	,60
Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama				
4. Enerjimi tüketmek istiyorum	1,63	,78	1,60	,72
6. Formumu korumak istiyorum	1,14	,43	1,29	,57
13. Stresimi atmak istiyorum	1,27	,53	1,19	,46
15. Egzersiz yapmayı severim	1,18	,43	1,28	,55
24. Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum	1,19	,49	1,28	,57
Eğlence				
5. Seyahati severim	1,33	,57	1,39	,62
7. Heyecanı severim	1,39	,63	1,43	,67
19. Evden çıkmayı severim	1,43	,64	1,61	,71
29. Eğlenceyi severim	1,25	,53	1,21	,50
Arkadaş				
2. Arkadaşlarımla olmak istiyorum	1,40	,61	1,60	,60
9. Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor	1,48	,74	1,66	,77
11. Yeni arkadaşlarla tanışmak istiyorum	1,41	,67	1,59	,72
Yarışma				
3. Kazanmayı severim	1,15	,45	1,14	,42
20. Rekabeti severim	1,23	,53	1,30	,59
26. Meydan okumayı severim	1,42	,68	1,52	,73
Hareket Aktif Olma				
16. Bir şeylerle uğraşmak hoşuma gider	1,26	,51	1,28	,55
17. Hareketi severim	1,21	,51	1,31	,53
Beceri				
1. Becerilerimi Geliştirmek İstiyorum	1,09	,34	1,09	,34
10. Yeni beceriler öğrenmek istiyorum	1,17	,45	1,15	,44
23. Branşımda yükselmeyi severim	1,15	,45	1,09	,36
30. Malzeme ve tesislerden faydalanmak isterim	1,35	,64	1,35	,60

Tablo 8' e göre araştırma grubunun cinsiyet değişkeni ele alınarak ölçek alt boyutlarındaki puan ortalamalarına bakıldığında en yüksek güdüleme ifadesi hem erkek hem

bayan sporcularda; Başarı/ Statü alt boyutunda “İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim” Beceri alt boyutunda ise “Becerilerimi Geliştirmek İstiyorum “ifadesi olmuştur.

Tablo 9. Araştırma grubunun okul düzeyine göre puan ortalamaları dağılımları

Spora katılım Güdüleri	Ortalama önem derecesi			
	Ortaokul (n=206)		Lise (n=204)	
Alt Boyutlar ve Maddeleri	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss
Başarı/Statü				
12.İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim	1,08	,29	1,15	,41
14. Ödül kazanmayı severim	1,19	,49	1,23	,48
21. Önemli olduğumu hissetmek hoşuma gider	1,16	,41	1,33	,59
25. Popüler olmak isterim	1,64	,78	1,92	,81
28. Statü ve saygınlık kazanmak isterim	1,19	,46	1,31	,58
Takım Üyeliği				
8. Takım çalışmasını severim	1,21	,53	1,38	,62
18.Takım ruhunu severim	1,20	,47	1,31	,58
22. Takımda olmayı severim	1,12	,38	1,32	,60
27. Liderleri, antrenörleri veya eğiticileri severim	1,21	,49	1,44	,65
Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama				
4. Enerjimi tüketmek istiyorum	1,65	,80	1,58	,71
6. Formumu korumak istiyorum	1,17	,46	1,24	,54
13. Stresimi atmak istiyorum	1,22	,49	1,25	,52
15. Egzersiz yapmayı severim	1,12	,32	1,33	,59
24. Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum	1,16	,45	1,29	,59
Eğlence				
5. Seyahati severim	1,40	,65	1,31	,54
7. Heyecanı severim	1,43	,67	1,39	,63
19. Evden çıkmayı severim	1,47	,65	1,54	,70
29. Eğlenceyi severim	1,22	,52	1,24	,52
Arkadaş				
2. Arkadaşlarımla olmak istiyorum	1,43	,61	1,54	,60
9. Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor	1,42	,71	1,69	,79
11. Yeni arkadaşlarla tanışmak istiyorum	1,31	,57	1,67	,77
Yarışma				
3. Kazanmayı severim	1,13	,44	1,16	,44
20. Rekabeti severim	1,20	,48	1,32	,63
26. Meydan okumayı severim	1,40	,68	1,53	,72
Hareket Aktif Olma				
16. Bir şeylerle uğraşmak hoşuma gider	1,24	,50	1,31	,56
17. Hareketi severim	1,16	,42	1,35	,58
Beceri				
1. Becerilerimi Geliştirmek İstiyorum	1,04	,24	1,14	,41

10.Yeni beceriler öğrenmek istiyorum	1,08	,33	1,24	,53
23. Branşında yükselmeyi severim	1,06	,26	1,19	,52
30. Malzeme ve tesislerden faydalanmak isterim	1,41	,66	1,28	,57

Tablo 9' a göre araştırma grubunun okul düzeyi değişkeni ele alınarak ölçek alt boyutlarındaki puan ortalamalarına bakıldığında en yüksek güdüleme ifadesi hem ortaokul hem de lise öğrencilerinde Başarı/ Statü alt boyutunda “İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim” Beceri alt boyutunda ise “Becerilerimi Geliştirmek İstiyorum “ifadesi olmuştur.

Tablo 10. Araştırma grubunun yaş değişkenine göre analiz sonuçları

Yaş	N	$\bar{x}$	Ss	X^2	p	Fark U test	
Başarı Statü	11,00	43	6,81	1,23	22,325	,001*	7<1,2,3,4,5,6,
	12,00	95	6,42	1,42			
	13,00	32	6,56	1,56			
	14,00	36	6,61	1,69			
	15,00	31	6,51	1,76			
	16,00	43	6,86	1,65			
	17,00	130	5,03	1,84			
Takım Üyeliği Ruh	11,00	43	4,39	,72	29,174	,000*	1<4,5
	12,00	95	4,68	1,06			
	13,00	32	4,93	1,29			
	14,00	36	5,58	1,85			
	15,00	31	5,61	2,17			
	16,00	43	5,13	1,53			
	17,00	130	5,44	1,65			
Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama	11,00	43	5,79	1,03	13,052	,021*	1<5,6,7
	12,00	95	6,44	1,35			
	13,00	32	6,34	1,40			
	14,00	36	6,58	1,50			
	15,00	31	6,83	1,71			
	16,00	43	6,79	1,80			
	17,00	130	6,72	1,79			
Eğlence	11,00	43	5,09	1,46	14,928	,021*	1<3,6
	12,00	95	5,62	1,48			
	13,00	32	5,87	1,62			
	14,00	36	5,36	1,83			
	15,00	31	5,16	1,80			
	16,00	43	5,81	1,53			
	17,00	130	5,52	1,56			

Arkadaş	11,00	43	3,67	1,01	49,036	,000*	1<6,7
	12,00	95	4,15	1,15			
	13,00	32	4,31	1,40			
	14,00	36	4,91	1,33			
	15,00	31	4,29	1,39			
	16,00	43	5,00	1,52			
	17,00	130	4,97	1,38			
Yarışma	11,00	43	3,53	,93	18,390	,005*	1<6,7
	12,00	95	3,70	1,10			
	13,00	32	3,96	1,03			
	14,00	36	3,83	1,40			
	15,00	31	3,74	1,36			
	16,00	43	4,02	1,12			
	17,00	130	4,12	1,31			
Hareket/ Aktif Olma	11,00	43	2,27	,59	9,221	,162	
	12,00	95	2,44	,78			
	13,00	32	2,53	,84			
	14,00	36	2,47	,90			
	15,00	31	2,51	,99			
	16,00	43	2,60	,82			
	17,00	130	2,68	,97			
Beceri Gelişimi	11,00	43	4,37	1,02	8,273	,219	
	12,00	95	4,60	,85			
	13,00	32	4,75	,95			
	14,00	36	4,80	1,11			
	15,00	31	4,90	1,55			
	16,00	43	4,76	1,26			
	17,00	130	4,90	1,58			

*p<0.05

Tablo 10' a göre araştırma grubunun yaş değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından başarı statü ($X^2=22,325$; $p<0.05$), takım üyeliği ruhu ($X^2=29,174$; $P<0.05$), fiziksel uygunluk/ enerji harcama ($X^2=13,052$; $p<0.05$), arkadaş ($X^2=49,036$; $P<0.05$) ve yarışma ($X^2=18,390$; $p<0.05$) boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Diğer boyutlarda fark bulunmamıştır.

Tablo 11. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçları

Cinsiyet		n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Başarı Statü	Erkek	230	6,67	1,68	,579	,563
	Bayan	180	6,57	1,64		
Takım Üyeliği Ruhu	Erkek	230	4,98	1,47	-1,872	,062
	Bayan	180	5,27	1,60		
Fiziksel Uygunluk /Enerji Harcama	Erkek	230	6,43	1,54	-1,369	,172
	Bayan	180	6,65	1,64		
Eğlence	Erkek	230	5,40	1,55	-1,564	,119
	Bayan	180	5,65	1,62		
Arkadaş	Erkek	230	4,30	1,30	-4,111	,000*
	Bayan	180	4,85	1,42		
Yarışma	Erkek	230	3,82	1,19	-1,246	,213
	Bayan	180	3,97	1,23		
Hareket /Aktif Olma	Erkek	230	2,48	,83	-1,356	,176
	Bayan	180	2,60	,90		
Beceri Gelişimi	Erkek	230	4,77	1,27	,619	,537
	Bayan	180	4,70	1,27		

*p<0.05

Tablo 11' e göre araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından arkadaş alt boyutunda puan ortalamaları arasında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (t=-4,111; p<0.05). Diğer alt boyutlarda erkek ve bayan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Ortaya çıkan farkın erkek öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Araştırma grubunun okul düzeyi değişkenine göre analiz sonuçları

Okul Düzeyi		n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Başarı / Statü	Ortaokul	206	6,31	1,48	-3,991	,000*
	Lise	204	6,95	1,77		
Takım Üyeliği Ruhü	Ortaokul	206	4,75	1,19	-4,828	,000*
	Lise	204	5,47	1,74		
Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama	Ortaokul	206	6,34	1,34	-2,439	,015*
	Lise	204	6,72	1,78		
Eğlence	Ortaokul	206	5,53	1,62	,216	,829
	Lise	204	5,50	1,55		
Arkadaş	Ortaokul	206	4,16	1,23	-5,706	,000*
	Lise	204	4,92	1,42		
Yarışma	Ortaokul	206	3,74	1,14	-2,446	,015*
	Lise	204	4,03	1,26		
Hareket /Aktif Olma	Ortaokul	206	2,40	,731	-3,099	,002*
	Lise	204	2,66	,97		
Beceri Gelişimi	Ortaokul	206	4,61	,99	-2,127	,034*
	Lise	204	4,87	1,48		

*p<0.05

Tablo 12' ye göre araştırma grubunun okul düzeyi değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü (t=-3,991; p<0.05), Takım Üyeliği Ruhü (t=-4,828; p<0.05), Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama (t=-2,439; p<0.05), Arkadaş (t=-5,706; p<0.05), Yarışma (t=-2,446; p<0.05), Hareket /Aktif Olma (t=-3,099; p<0.05) ve Beceri Gelişimi (t=-2,127; p<0.05) boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu, Eğlence alt boyutunda ise farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (t=,216; p>0.05). Ortaya çıkan farkın ortaokul öğrencileri lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Araştırma grubunun spor branşı değişkenine göre analiz sonuçları

Spor Branşı		n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Başarı/ Statü	Bireysel Sporlar	133	6,87	1,62	2,097	,037*
	Takım Sporları	277	6,51	1,67		
Takım Üyeliği Ruhu	Bireysel Sporlar	133	5,36	1,51	2,284	,023*
	Takım Sporları	277	4,99	1,53		
Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama	Bireysel Sporlar	133	6,81	1,64	2,467	,014*
	Takım Sporları	277	6,40	1,54		
Eğlence	Bireysel Sporlar	133	5,85	1,67	3,033	,003*
	Takım Sporları	277	5,35	1,52		
Arkadaş	Bireysel Sporlar	133	4,84	1,44	3,132	,002*
	Takım Sporları	277	4,39	1,33		
Yarışma	Bireysel Sporlar	133	4,02	1,26	1,560	,120
	Takım Sporları	277	3,82	1,18		
Hareket/ Aktif Olma	Bireysel Sporlar	133	2,73	,92	3,306	,001*
	Takım Sporları	277	2,43	,83		
Beceri Gelişimi	Bireysel Sporlar	133	4,81	1,41	,835	,404
	Takım Sporları	277	4,70	1,19		

*p<0.05

Tablo 13' e göre araştırma grubunun spor branşı değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü ($t=2,097$; $p<0.05$), Takım Üyeliği Ruhu ($t=2,284$; $p<0.05$), Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama ($t=2,467$; $p<0.05$), Eğlence ($t=3,033$; $p<0.05$), Arkadaş ($t=3,132$; $p<0.05$) ve Hareket /Aktif Olma ($t=3,306$; $p<0.05$) boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu, Yarışma ($t=1,560$; $p>0.05$) ve Beceri Gelişimi ($t=,835$; $p>0.05$) alt boyutunda ise farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farkın takım sporları ile uğraşan sporcular lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Araştırma grubunun okul takımında oynama değişkenine göre analiz sonuçları

Okul Takımında Oynuyor	n	$\bar{x}$	Ss	t	p	
Başarı/ Statü	Evet	250	6,44	1,51	-2,814	,005*
	Hayır	160	6,91	1,84		
Takım Üyeliği Ruhu	Evet	250	4,79	1,20	-5,459	,000*
	Hayır	160	5,61	1,84		
Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama	Evet	250	6,38	1,47	-2,339	,020*
	Hayır	160	6,76	1,73		
Eğlence	Evet	250	5,40	1,43	-1,806	,072
	Hayır	160	5,69	1,79		
Arkadaş	Evet	250	4,36	1,26	-3,406	,001*
	Hayır	160	4,83	1,50		
Yarışma	Evet	250	3,77	1,09	-2,344	,020*
	Hayır	160	4,06	1,36		
Hareket/ Aktif Olma	Evet	250	2,48	,81	-1,460	,145
	Hayır	160	2,61	,94		
Beceri Gelişimi	Evet	250	4,56	1,04	-3,721	,000*
	Hayır	160	5,03	1,52		

*p<0.05

Tablo 14' e göre araştırma grubunun okul takımında oynama değişkenine spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü (t=-2,814; p<0.05), Takım Üyeliği Ruhu (t=-5,549; p<0.05), Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama (t=-2,339; p<0.05), Arkadaş (t=-3,406; p<0.05), Yarışma (t=-2,344; p<0.05) ve Beceri Gelişimi (t=-3,721; p<0.05) boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu, Eğlence (t=-1,806; p>0.05) ve Hareket /Aktif Olma (t=-1,460; p>0.05) alt boyutunda ise farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farkın okul takımında oynayan sporcular lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Araştırma grubunun okul başarısını etkileme değişkenine göre analiz sonuçları

Okul Başarısını Etkileme Durumu		n	$\bar{x}$	Ss	F	p	Fark LSD
Başarı/Statü	Olumlu	154	6,47	1,63	1,106	,332	
	Olumsuz	57	6,71	1,58			
	Etkilemiyor	199	6,72	1,70			
Takım Üyeliği Ruhu	Olumlu	154	4,91	1,35	2,053	,130	
	Olumsuz	57	5,19	1,50			
	Etkilemiyor	199	5,24	1,66			
Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama	Olumlu	154	6,52	1,65	,204	,815	
	Olumsuz	57	6,42	1,33			
	Etkilemiyor	199	6,57	1,61			
Eğlence	Olumlu	154	5,40	1,62	,575	,563	
	Olumsuz	57	5,56	1,43			
	Etkilemiyor	199	5,58	1,60			
Arkadaş	Olumlu	154	4,28	1,28	4,523	,011*	1<2,3
	Olumsuz	57	4,78	1,52			
	Etkilemiyor	199	4,67	1,39			
Yarışma	Olumlu	154	3,90	1,26	,301	,740	
	Olumsuz	57	3,77	1,05			
	Etkilemiyor	199	3,90	1,22			
Hareket/ Aktif Olma	Olumlu	154	2,42	,78	2,217	,110	
	Olumsuz	57	2,54	,82			
	Etkilemiyor	199	2,61	,94			
Beceri Gelişimi	Olumlu	154	4,74	1,31	,001	,999	
	Olumsuz	57	4,73	1,02			
	Etkilemiyor	199	4,74	1,30			

*p<0.05

Tablo 15' e göre araştırma grubunun okul başarısını etkileme durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından arkadaş alt boyutunda puan ortalamaları arasında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F(2-407)=4,523$; $p<0.05$). Diğer alt boyutlarda puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Farkın kaynağını bulmak için yapılan testte ortaya çıkan farkın spora katılım gösteren grubun okul başarısını olumlu etkiliyor diyenler lehine olduğu belirlenmiştir.

5. TARTIŞMA

Araştırma ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarını; ele alınan bazı değişkenlere göre nasıl şekillendiğini belirlemeye yönelik olarak yapılmıştır. Araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda gerekli analizler yapılmış ve tablolştırılarak değerlendirmelerde bulunulmuştur. Buna göre;

Araştırma grubunun yaş değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından başarı statü, takım üyeliği ruhu, fiziksel uygunluk/ enerji harcama, arkadaş ve yarışma boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (Tablo 10). 17 yaş grubunda olanların 11 yaş grubunda yer alanlara göre spora katılım motivasyonlarını başarı statü boyutunun daha fazla etkilediği görülmüştür. Genel anlamda baktığımızda yaş değişkeni ele alınarak yapılan analizler 11 yaş grubunda yer alanların 14 ile 17 yaş aralığında olanlara göre spora katılım motivasyonlarının daha fazla çeşitlilik gösterdiği yönündedir. Alt boyutlara göre değerlendirildiğinde anlamlı fark çıkan bütün boyutlarda yaşça daha büyük olanlara göre 11 yaş grubundakilerin spora katılım motivasyonları anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Diğer bir değişken olarak ele alınan ve yaşla ilgisi olan okul düzeyi değişkenine göre de spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü, Takım Üyeliği Ruhu, Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama, Arkadaş, Yarışma, Hareket/Aktif Olma ve Beceri Gelişimi boyutlarında anlamlı fark olduğu, Eğlence alt boyutunda ise anlamlı farkın olmadığı ortaya çıkan farkın ortaokul öğrencileri lehine olduğu görülmektedir(Tablo 12).

Birçok çalışmada, yaşın ilerlemesine bağlı olarak değişen fiziksel gelişimde sporun oldukça büyük bir etken olduğu vurgulanmaktadır. Gelişime bağlı fiziksel gelişim sporla, spora yönelik bir değişim oluşturduğundan yaşın etkisi kaçınılmaz kabul edilmektedir. Bu açıdan, seçilen spor türünden, yaşamdaki etkilerine kadar birçok alanda spor ile yaşın etkisi bilinmektedir (82).

Arslan ve Altay (2009), ilköğretim okul takımlarındaki yaş ortalamaları 13 olan erkek öğrencilerin spora katılım motivasyonlarını inceledikleri çalışmalarında tüm spor dallarında spora katılımı en önemli nedenleri beceri gelişimi ve yarışma olarak bulmuşlardır. Spora katılımı daha az önemli nedenleri ise fiziksel uygunluk / enerji harcama, başarı/ statü ve eğlence olarak tespit etmişlerdir (93).

Benzer şekilde Salguero ve arkadaşları (2004) İspanyol yüzücülerle yaptıkları çalışmada yaş ortalamaları 14 olan yüzücüler için en önemli faktörün beceri gelişimi alt boyutu olduğunu tespit etmişlerdir(94).

Altıntaş ve arkadaşları (2010) ise, 14 yaş ortalaması olan genç futbolcuların spora katılım güdeleri ve başarı algıları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, en önemli spora katılım motivasyonlarının beceri gelişimi ve takım üyeliği alt boyutunun olduğu sonucuna varmışlardır (95).

Saap ve Haubenstricker (1978), okul dışı sporlara katılan ve yaş dağılımları 11 ve 18 yaş arasında olan 1000 erkek ve kızın yer aldığı spora katılıma ilişkin nedenler üzerinde çok geniş kapsamlı bir çalışma yapmıştır. Sonuçlar değerlendirildiğinde temel nedenlerin eğlence, becerilerini geliştirmek, fiziksel olarak uygunluk, arkadaşlarıyla birlikte olma ve yeni arkadaşlar edinme olduğu görülmüştür (96).

Bozkurt, (2014) çalışmasında küçükler, yıldızlar ve gençler kategorilerinde gruplar arasında spora katılım güdelerini araştırmış ve istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu bulmuştur. Bazı alt boyutlarda ise küçükler en yüksek değere sahip iken gençlerin en düşük değere sahip olduğu belirtilmiştir. Bu bilgiler mevcut çalışmamızla benzerlik içerisindedir (97).

Bu çalışmamızın aksine yaş ile motivasyon üzerine yapılan bazı çalışmalarda anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Soyer ve arkadaşlarının (2010) yaptığı çalışmaya katılan kişilerin yaşları ve başarı motivasyonları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (14).

Diğer bir çalışmada Kılınç ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan takım sporu yapanların motivasyon düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi adlı çalışmalarında yaş değişkenine bağlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür (98).

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından arkadaş alt boyutunda puan ortalamaları arasında farkın erkek öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülürken, diğer alt boyutlarda erkek ve bayan öğrencilerin puan ortalamalarının benzer olduğu görülmektedir (Tablo 11). Literatür çalışmalarına bakıldığında bu konu ile ilgili farklı görüşlerin olduğu görülmektedir.

Mevcut araştırmada spor yapan kız ve erkek öğrencilerin spora katılım motivasyonları arkadaş alt boyutunda erkekler lehine farklılık gösterirken, diğer alt boyutlar benzerlik göstermektedir. Konu ile ilgili Şirin ve arkadaşlarının lisede eğitim gören ve spor yapan öğrencilerin spora katılım motivasyonlarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada cinsiyet

farklılığına bakıldığında kız ve erkek öğrenciler arasında “eğlence”, “yarışma” ve “hareket/aktif olma” alt boyutlarında kız öğrencilerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur (99).

Aktop ve Akkoyun 12 ile 14 yaşları arasında değişen sporcu öğrencilerle yapmış olduğu bir araştırmada spora katılım güdüsünün cinsiyet karşılaştırmasında eğlence ve fiziksel uygunluk/enerji harcama alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, erkeklerin kızlardan daha yüksek değerler elde ettikleri belirlenmiştir (100).

Martinović ve arkadaşlarının yaşları 11 ile 14 arasında değişen 706 ilkokul öğrencisi ile yaptıkları çalışmada ise cinsiyet farkının spora katılım ve motivasyon üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda kızlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Erkekler kızlara göre daha yüksek puanlar almıştır (101).

Kiper(2004), eğitim kurumlarında öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının cinsiyet ve yaş gruplarına göre karşılaştırdığı çalışmasında, kız ve erkek öğrencileri birlikte değerlendirildiğinde spora katılımında en önemli sebepleri sırasıyla; beceri gelişimi, fiziksel uygunluk/ enerji harcama, başarı/ statü ve eğlence olarak bulmuştur. Spora en az katılım sebebi olarak, takım üyeliği/ takım ruhu ve arkadaşlık olarak tespit etmiştir. Kiper’in çalışmasında sadece fiziksel uygunluk/ enerji harcama, başarı/ statü ve eğlence faktörleri en önemli sebepler arasındayken bu araştırmada aynı faktörler kız ve erkek öğrencilerin ders dışı spor etkinliklerine katılımlarında en önemsiz faktörler olarak tespit edilmiştir (102).

Yılmaz ve arkadaşları (2010), çocukların spora katılım nedenlerini inceledikleri araştırmalarında 8- 14 yaş aralığındaki sporcuların cinsiyetlerine ve spor türlerine göre katılım motivasyonlarında anlamlı farklar bulmuşlardır. Takım ruhu ve hareketli olma alt boyutlarının takım sporlarına katılan sporcularda, bireysel sporlara katılanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yılmaz ve arkadaşları ayrıca takım ruhu, fiziksel uygunluk, eğlence, arkadaşlık, yarışma alt boyutlarının erkeklerin spora katılımında kadın sporculara göre daha önemli olduğunu tespit etmişlerdir (103).

Bunun yanı sıra çalışma bulguları ile benzer sonuçlar gösteren araştırmalarda bulunmaktadır. Cinsiyet değişkeni açısından yapılan bir çalışmada farklı spor yapan sporcuların motivasyon puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (104).

Ryckman ve Hamel'in (1993) 123 lise öğrencisi üzerinde yaptığı ve spora katılım güdülenmesinde cinsiyet farklılığı olmadığını ortaya koyduğu çalışma sonuçları ile arkadaş alt boyutu hariç benzerlik göstermektedir (105).

Araştırma grubunun spor branşı değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü, Takım Üyeliği Ruhu, Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama, Eğlence, Arkadaş ve Hareket /Aktif Olma boyutlarında bireysel spor yapan ve takım sporları ile uğraşanlar arasında anlamlı fark olduğu, Yarışma ve Beceri Gelişimi alt boyutlarında ise fark olmadığı görülmüştür. Ortaya çıkan farkın takım sporları ile uğraşan sporcular lehine olduğu görülmektedir (Tablo 13).

Konu ile ilgili literatüre bakıldığında Bozkurt, (2014); Takım ve bireysel sporlarla uğraşan kız sporcuların katılım motivasyonu alt boyutlarını incelemiş, iki grup arasında sadece Takım üyeliği/ruhu güdüsü açısından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu, diğer güdüler açısından iki grubun benzer değerler elde ettiğini bulmuştur. Takım sporları ile uğraşanların takım üyeliği/ruhu güdüsünün bireysel sporla ile uğraşanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir Mevcut çalışmada da yarışma ve beceri gelişimi boyutu hariç diğer alt boyutlarda sonuçlar benzerlik göstermektedir (97).

Araştırma grubunun okul takımında oynama değişkenine spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü, Takım Üyeliği Ruhu, Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama, Arkadaş, Yarışma ve Beceri Gelişimi boyutlarında farkın anlamlı olduğu, Eğlence ve Hareket /Aktif Olma alt boyutunda ise farkın anlamlı olmadığı görülmüştür. Ortaya çıkan farkın okul takımında oynayan sporcular lehine olduğu görülmektedir (Tablo 14). Araştırma grubunda yer alan ve okul takımında spor yapan öğrencilerin yanında okul takımlarında yer almayan öğrenci grupları da bulunmaktadır. Dolayısıyla hem içsel faktörlerin hem de dışsal faktörlerin spora katılımında etken rol oynadığını söylemek mümkündür.

Literatüre bakıldığında bireyleri spora ve fiziksel aktivitelere katılmaya iten nedenlerini bulmak amacı ile birçok çalışma yapılmıştır (100,106,107,108).

Spora katılım motivasyonu ile ilgili yapılan bu çalışmalar, beceri gelişimi ve öğrenimi, eğlence, fiziksel zindelik, arkadaş edinme ve başarmanın spora katılımı etkileyen önemli nedenler olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışmalar çocuk ve gençlerin spor ve fiziksel aktivitelere katılmasında statü (tanınma ve ödül kazanma güdüsü), takımla beraber olma (bir takıma ait olma ve takım atmosferinden zevk alma güdüsü), enerji harcama (enerjiyi

harcamak için bir şeyler yapma güdüsü) ve durumsal güdülerin (aileler, antrenörler ve yararlı çeşitli kuruluşlardan etkilenme) etkili olduğunu ortaya koymuştur (100, 106,107,108,109).

Diğer bir araştırmacı ise öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının genellikle beceri gelişimi, hareket/ aktif olma, yarışma gibi içsel faktörlerden etkilendiğini bunun sebebinin de araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu düzenli spor yapmayan öğrencilerin oluşturmasına bağlamış ve sonuç olarak yapılan sportif etkinliklerin çoğu öğrenci için spor anlamında yeni bir deneyim olmasından kaynaklı olduğunu ifade etmiştir (110).

Araştırma grubunun okul başarısını etkileme durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından arkadaş alt boyutunda puan ortalamaları arasında farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda anlamlı fark bulunmamıştır. Farkın kaynağına bakıldığında spora katılım gösteren grubun okul başarısını olumlu etkiliyor diyenler lehine olduğu görülmektedir (Tablo 15).

Yapılan araştırmalar, spora başlangıçta motivasyonu etkileyen faktörlerin genellikle dışsal faktörler (sosyal konum, katılım için ailesinin ve arkadaşlarının desteği, antrenörünü sevmesi ve yüzme havuzunu kullanma imkanına sahip olması gibi), spora devam etmede ise içsel faktörlerin (fiziksel uygunluklarını ilerletmek ve becerilerini geliştirmek, heyecan ve meydan okuma isteği) önemli olduğunu göstermiştir. Örneğin, Ryan (1997) dışsal faktörlerin genel olarak spora katılım için başlangıçta en önemli neden olduğunu, bununla birlikte içsel faktörlerin ise sporu devam ettirmede oldukça baskın olduğunu belirtmiştir (111).

Aynı şekilde, Gould (1985) ise elit sporcuların içsel motivasyonlarının düşük dışsal motivasyonlarının yüksek olduğunu savunmuştur. Mevcut araştırmada da öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının okul başarısını etkileme değişkenine bağlı olarak içsel faktörlü bir motivasyon kaynağı oluşturduğu söylenebilir (112).

Araştırma grubunda yer alan erkek ve kız öğrencilerin spora katılma motivasyonlarına etkili olduğunu belirttikleri en düşük ve en yüksek güdüler incelendiğinde, erkeklerin ve kızların beceri gelişimi ve başarı/statü alt boyutlarında en yüksek puan değerine sahip olduğu görülmüştür. Erkekler spora katılım açısından en düşük motivasyon değerini fiziksel uygunluk/enerji harcama boyutunda elde ederken, kızlar arkadaş boyutunda “ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor” ifadelerinden elde etmişlerdir. Literatürde Bozkurt, (2014) Erkek ve kız sporcuların spora katılmalarında etkili olduğunu belirttikleri en yüksek ve en düşük güdülerini incelemiş, erkeklerin ve kızların beceri gelişimi alt boyutunda en yüksek puan değerine sahip olduğunu, beceri gelişimi güdüsünün etkisiyle spora katıldığını

bildirmiştir. Erkekler spora katılım açısından en düşük güdü değerini eğlence alt boyutunda elde ederken, kızlar yarışma alt boyutunda elde ettiklerini ifade etmiştir (97).

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin okul düzeyine göre spora katılma motivasyonlarına etkili olduğunu belirttikleri en düşük ve en yüksek güdüler incelendiğinde ise, ortaokul ve lise öğrencilerinin beceri gelişimi alt boyutunda en yüksek puan değerine sahip olduğu görülmüştür. Spora katılım açısından en düşük motivasyon değerini ortaokul öğrencileri fiziksel uygunluk/enerji harcama boyutunda elde ederken, lise öğrencileri başarı/statü boyutunda “popüler olmak isterim” ifadelerinden elde etmişlerdir.

Çalışmalardan da görüldüğü gibi her çocuğun kendi kişisel deneyimleri, kültürel, fiziksel, sosyal ve ekonomik olarak farklı motivasyon kaynaklarından etkilenerek spora katılım sağlayabilmesi söz konusu olabilir.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarını incelemek amacı ile yapılan araştırma sonuçları aşağıda belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre;

Araştırma grubunun yaş değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından başarı statü, takım üyeliği ruhu, fiziksel uygunluk/ enerji harcama, arkadaş ve yarışma boyutlarında farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Diğer boyutlarda fark bulunmamıştır.

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından arkadaş alt boyutunda puan ortalamaları arasında farkın erkek öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda erkek ve bayan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Araştırma grubunun okul düzeyi değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü, Takım Üyeliği Ruhu, Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama, Arkadaş, Yarışma, Hareket /Aktif Olma ve Beceri Gelişimi boyutlarında farkın ortaokul öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu, Eğlence alt boyutunda ise farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma grubunun spor branşı değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü, Takım Üyeliği Ruhu, Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama, Eğlence, Arkadaş ve Hareket /Aktif Olma boyutlarında farkın takım sporları ile uğraşan sporcular lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu, Yarışma ve Beceri Gelişimi alt boyutunda ise farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma grubunun okul takımında oynama değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından Başarı/Statü, Takım Üyeliği Ruhu, Fiziksel Uygunluk/ Enerji Harcama, Arkadaş, Yarışma ve Beceri Gelişimi boyutlarında farkın okul takımında oynayan sporcular lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu, Eğlence ve Hareket /Aktif Olma alt boyutunda ise farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma grubunun okul başarısını etkileme durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü alt boyutlarından arkadaş alt boyutunda puan ortalamaları arasında farkın spora katılım gösteren grubun okul başarısını olumlu etkiliyor diyenler lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Araştırma grubunda yer alan erkek ve kız öğrencilerin spora katılma motivasyonlarına etkili olduğunu belirttikleri en düşük ve en yüksek güdüler, erkeklerin ve kızların beceri gelişimi ve başarı/statü alt boyutlarında en yüksek puan değerine sahip olduğu belirlenmiştir. Erkekler spora katılım açısından en düşük motivasyon değerini fiziksel uygunluk/enerji harcama boyutunda elde ederken, kızlar arkadaş boyutunda “ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor” ifadelerinden elde etmişlerdir.

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin okul düzeyine göre spora katılma motivasyonlarına etkili olduğunu belirttikleri en düşük ve en yüksek güdüler, ortaokul ve lise öğrencilerinin beceri gelişimi alt boyutunda en yüksek puan değerine sahip olduğu, spora katılım açısından en düşük motivasyon değerini ortaokul öğrencileri fiziksel uygunluk/enerji harcama boyutunda elde ederken, lise öğrencileri başarı/statü boyutunda “popüler olmak isterim” ifadelerinden elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Spora katılım motivasyonlarını belirlemeye yönelik çalışmalar literatürde genellikle çocukluk ve ergenlik dönemindeki öğrencileri kapsadığı görülmektedir. Ailelerin, kültürel farklılıkların, coğrafi bölgelerin de konuya dahil edilerek yapılacak çalışmalar konunun farklı bakış açıları ile değerlendirilmesine katkı sağlayabilir.

7. KAYNAKÇA

1. Bakan İ, Büyükbeşe T. Çalışanların İş Güvencesi ve Genel İş Davranışları İlişkisi: Bir Alan Çalışması. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2004, 23, 35-59.
2. Aydın S. İç motivasyonun motifleri. Sızıntı Aylık İlim Kültür, 2001. (http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/ic-motivasyonun_motifleri.html) Erişim tarihi 10.07.2014.
3. Yıldırım S. Motivasyon ve çalışma yaşamında motivasyonun önemi, 2007.
4. Arık İA. Motivasyon ve Heyecana Giriş, Çantay Yayınevi, İstanbul, 1996.
5. Ulusoy A. Gelişim ve öğrenme. Ankara: Anı Yayınları, 2002.
6. Yazıcı H. Öğretmenlik Mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: Kurumsal bir bakış. Kastamonu Eğitim Dergisi, 1, 33-46, 2009.
7. Vallerand RJ. (2004). Intrinsic and Extrinsic Motivation in Sport. Encyclopedia of Applied Psychology, 2, 427-435.
8. Harter S. A new self report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components, Developmental Psychology, 17(3), 300-312, 1981.
9. Durmaz M. Kişilerarası İletişim ve Motivasyon, Ege Üniversitesi Yayınları İletişim Fakültesi Yayın No:17, 3. Baskı, İzmir, 2006.
10. Konter E. Sporda Motivasyon; Saray Medikal Yayıncılık; İzmir; Syf: 7 – 9, 13 – 15, 153 – 156; 1995.
11. Fındıkcı İ. İnsan Kaynakları Yönetimi, Alfa Yayınları İstanbul, 1999.
12. Sternberg RJ, Williams WM. Educational Psychology, Allyn and Bacon, USA, 2002.
13. Tınaz P. Çalışma Yaşamından Örnek Olaylar, Beta Basım Yayım Dağıtım A.S, İstanbul, 8-8, 2005.
14. Can Y, Güven H, Soyer F, Demirel M, Bayansalduz M, Şahin K. Elit Taekwondo Sporcularında Aile-Antrenör-Kulüp Desteği ve Başarı Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi; Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi; 6(2), 4-6; 2009 Baskı, İstanbul, 2009.
15. Ormrod JE. Human Learning, (Third Edition), Prentice-Hall, Inc , USA, 1999.
16. Barrett DW, Patock-Peckham JA. Hutchinson GT, Nagoshi CT. Cognitive motivation and religious orientation, Personality and Individual Differences , 2005, 38: 461–74.

17. Ohbuchi K, Suzuki M. Three Dimensions of Conflict Issues and Their Effects on Resolution Strategies in Organizational Settings, *International Journal of Organizational Management*; 2003, 14 (1): 61-73.
18. Keenan K. Yöneticinin Kılavuzu Motivasyon, Çev: Koparan Z, Remzi Kitabevi, İstanbul, s:61, 1996.
19. Can A, Tekarslan E. İşletmeler İçin Davranış Bilimleri, Avcı Basım Yayın, 2. Baskı, İstanbul, (1996).
20. Cüceloğlu D. İnsan Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1987.
21. Arık İA. Motivasyon ve Heyecana Giriş, Çantay Yayınevi, İstanbul, 1996.
22. Türko RM. Bilimsel Yönetim Açısından Motivasyon, Ankara, Sevinç Matbaası, 1980.
23. Artut V. Avrupa'daki Sualtı Hokeyi Sporcularının Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul, 2016.
24. Sahin A. Türk Kamu ve Özel Kesim Yöneticilerinin Motivasyon Durumu, Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi; 2003.
25. Atalay A. Motivasyon ve Motivasyon Süreci, <http://www.insankaynaklari.gokceada.com/makale016.html>. Erişim tarihi [23.07.07].
26. Locke EA. The Nature and Causes of Job Satisfaction. In *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*, Chicago; 1976.
27. Tınar MY. Çalışma Yasamı ve Kişilik. *Mercek Dergisi*. Nisan 1999: 92-96.
28. Erdoğan İ. İşletmelerde Davranış, İstanbul: Beta Yayınları; 1994. 1997, s: 10 11.
29. Özgener S. Organizasyonlarda Spor Ahlakının Kurumsallaşması, 2003. <http://www.stratejiyonetim.net/isahlaki.htm>. Erişim tarihi (31.07.07).
30. Eren E. Örgütsel Davranış ve Örgüt Psikolojisi, 5. Baskı. İstanbul, Beta Yayınları, 1998.
31. Erdem A. Toplam Kalite Yönetiminde Liderlik ve Motivasyon. [internette].2003 (<http://www.tef.gazi.edu.tr/~aerdem/liderlik.htm>) Erişim Tarihi [31.07.07].
32. Özerkan K. Spor psikolojisine giriş temel kavramlar. Ankara: Nobel yayınları, 2004.
33. Pınter R. Eğitim psikolojisi (Akdeniz, S. Çev.) İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları , Dizerkonca Matbaası, 1987.
34. Erden M, Akman Y. Gelişim ve Öğrenme, Ankara, Arkadaş Yayınevi, 2002: 264.
35. Baysal AC, Tekarslan E. İşletmeler İçin Davranış Bilimleri, İstanbul, Avcıol Basım-Yayın, 1996.

36. Karabacak E. Medyanın Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkisi ve Pazarlama Yönetimi Açısından Önemi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 1993.
37. Özkalp E. Davranış bilimlerine giriş. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, Yayın No:75, 1997.
38. Doğan O. Spor Psikolojisi, Nobel Kitapevi 2.Baskı, Adana: 2005, ISBN 975-8561,s.53.
39. Koç Ş. Spor Psikolojisine Giriş, Saray Medikal Yayıncılık, İzmir, 1994: s:286.
40. Güney S. Davranış Bilimlerinin İncelenmesi, 2. Baskı Ankara: Nobel Yayıncılık, 2000.
41. Şimşek MŞ. Yönetim ve Organizasyon, Konya, 1998.
42. Eroğlu F. Davranış Bilimleri, 5. Baskı. İstanbul, Beta Basım, 2000. Eskişehir. 198, 199, İktisadi ve Ticari Bilimler Dergisi, Eskişehir, 1978.
43. Nichols JG, Robert GC. The General andTheSpecific in the Development and expression of Achievement Motivation; Motivation in Sport and Exercise, Human Treasure D.C. Perceptions of the Motivational Climate and Elementary School Childem's Cognitive and Affective Response, Journal of Sport & Exercise England. 1990, s: 8-38,
44. Wu X. Intrinsic motivation and younglangu agelearners: the impact of the class, 20. roomenvironment, System, 2003;31: 501–517
45. Lin YG, McKeachie WJ, Kim YC. Collegestudentintrinsicand/or ext21. Rinsicmotivation and learning. Learning and Individual Differences, 2003; 13: 251–258.
46. Koruç Z. Sporda Self Determinasyon Kuramı. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya; 2002, s: 279-285
47. George S. Motivasyon Mucizesi. Çeviren: Kaplan U. Sistem Yayıncılık, İstanbul; 1997, s: 10-11.
48. Baker FC. Sport Psychology, Conceptand Applications, John Wiley& Johns. Allyn& Bacon, 1971.
49. Tutko TA, Richards VM. Psychology of Coaching, Brown Publishers, Boston 1986, s: 58-66.
50. Gill DL. Psychological Dynamics of Sports, Human Kinetics Publishers U.S.A, Kinetics Boks, 1986, s: 65-69.
51. Koçel T. İşletme Yöneticiliği, 6. Baskı Beta, İstanbul, 2001.

52. Davis K. Human Behavior at Work, Organizational Behavior, 6th Edition, McGraw Hill, 43 Business Review, Irwin McGraw Hill,1981.
53. Topaloğlu T. Motivasyon Kuramları, <http://www.e-motivasyon.net/Motivasyon-Kuramları.html>. Erişim tarihi (30.08.2014).
54. Çiçek D. Örgütlerde Motivasyon ve İş Yasam Kalitesi: Bir Kamu Kuruluşundaki Yönetici Personelin Motivasyon Seviyelerinin Tespit Edilerek İş Yasam Kalitesinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma, CU, SBE, YDT, Adana, 2005.
55. Boone LE. OneMore Time: How Do You Motivate Employees, Harward, 1987.
56. Onaran O. Çalışma Yaşamında GÜdülenme Kuramları. Ankara: Sevinç Matbaası, 1981.
57. Tastan S. Motivasyon ve İş Yaşamına Etkileri, 2003.
58. Bingöl D. İnsan Kaynakları Yönetimi, 4.Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 1998.
59. Adair J. Etkili Motivasyon. Çev: Salih Uyan. 1. Baskı. İstanbul: Babıâli Kültür Yayıncılığı; 2003.
60. Türkel S. Yöneticinin Temel Sorunu: Ücret Çalışanları Hangi Sartlarda Teşvik Eder, , Haziran 1989, 22 (2), 10-14.
61. Yüksel Ö. İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: Gazi Kitabevi; 2000.ve Spor Bilimleri Dergisi; 2005, 3 (2): 51-56, 2003.
62. Kaynak T. Organizasyonel Davranış ve Yönlendirilmesi, Alfa Basım Yayım, İstanbul, s.127, 1995.
63. Efil İ. İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1999.
64. Roberts GC. Motivation in Sportand Exercise, Conceptual Constrains and Convergence. Illinois: Human Kinetics Boks Champaign;1992.
65. Herzberg F. The Motivation –Hygiene Theory, (Edt.:VROOM,Victor H./ DECI, Edward L), Management And Motivation, Penguin Books, London, 1989, s.89.
66. Kirel Ç. Örgütsel Davranış, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları; 1999.
67. Ataman G. İşletme Yönetimi, Temel Kavramlar ve Yeni Yaklaşımlar, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2001.
68. Balcı E. Ödüller GÜdüleme Kuramları ve Türkiye’de Öğretmen Ödülleri, Ankara, 1992.
69. Yılmaz T. Farklı Statüde Hizmet Veren Kurumlarda Çalışan Hemşirelerin Örgütsel Bağlılık ve Motivasyon Düzeylerinin Belirlenmesi. İstanbul, 2011.

70. Şimşek M, Akgemci T, Çelik A. Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış, Ankara, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını;1981.
71. Keser A. Çalışma Yaşamında Motivasyon ve İş Tatmini, Alfa Aktüel yayınları, İstanbul, s. 37-38, 2006.
72. Oral S, Kuşluvan Z. Motivasyon Konusunda Oluşturulan Yaklaşımlar ve İşletmelerde Motivasyonu Arttırmaya Yönelik Olarak Kullanılan Araçla, Verimlilik Dergisi, İstanbul, 1997.
73. CanH, Aşan Ö, Aydın EM. Örgütsel Davranış, İstanbul: Arıkan Basım Yayın. 2006.
74. Tınaz P. Çalışma Yaşamında Motivasyon Kuramları, Mercek Dergisi, Sayı:19, s. 32, 2000.
75. Tikici M. Örgütsel Davranış Boyutlarından Seçmeler, Ankara, 2005.
76. Terzioğlu AE. Spor Eğitiminde Motivasyon Kavramı, Atatürk Eğitim Fakültesi Spor Bilimleri Dergisi 1992; (2): 11-13.
77. Çakıroğlu T. Antrenör-sporcu ilişkileri ve başarıda spor psikolojisinin önemi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 1987.
78. İkizler C, Karagözoğlu C. Sporda Başarının Psikolojisi, İstanbul: Alfa Basımevi, 41-50, 1997.
79. Başer E. Uygulamalı Spor Psikolojisi. 3. Basım, Bağırhan Yayınevi, Ankara,1998.
80. Ketten M. Türkiye’de Spor, İstanbul: Polat Ofset, 2. Baskı, 1993.
81. Saygılı S. Strese Son, İstanbul: Elit Yayınları, 2002.
82. İkizler C. Spor, Sağlık ve Motivasyon. İstanbul: Alfa Yayınları,1991.
83. Hazar M. Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim. Ankara: Tutibay Yayınları, 2000.
84. Zorba E. Yaşam Boyu Spor, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,2006.
85. Koç S. Beden Eğitimi ve Sporda Beceri Gelişimi, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2005.
86. Balcıoğlu İ. Sporun Sosyolojisi ve Psikolojisi, Bilge Yayıncılık, İstanbul, 2003.
87. Odabaşı Y, Barış G. Tüketici Davranışı. İstanbul: MediaCat Yayınları, 2003.
88. Zel U. Kişilik ve Liderlik Evrensel Boyutlarıyla Yönetimsel Açıdan Araştırmalar, 2001.
89. Kılıcıgil E. Sosyal Çevre-Spor İlişkileri, Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1998.
90. Karasüleymanoğlu A. Yeni Boyutlarıyla Spor. Ankara: Engin Yayınları, 1989.
91. Erdemli A. İnsan, Spor ve Olimpizm. İstanbul: Sarmal Yayınevi, 1996.
92. Erkal M, Ayan D, Güven Ö. Sosyolojik Açıdan Spor. Ankara: Der Yayınları. 1998.

93. Aslan Y, Altay F. İlköğretim Okul Takımlarındaki Erkek Öğrencilerin Spora Katılım Güdülerinin İncelenmesi, Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4: 2, 59-66. 2009.
94. Salguero A, Gonzalez-Boto R, Tuero C, Marquez S. Relation ship between perceived physical lity and sport partici pation motives in young competitives wimmers. Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, 44 (3), pp. 294-299, 2004.
95. Altıntaş A, Hacıoğlu O, Sağıtürk B, Belman C, Aşçı FH. (2010). Genç Futbol Oyuncularının Spora Katılım Güdüleri ve Başarı Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi, 2: 1, 26-31.
96. Yılmaz V. Çocuk Sporlarında Katılım Motivasyonu, Çocuklar Spora Neden Katılırlar? Atletizm ve Bilim; 46 (2) 26-39; 2002.
97. Bozkurt Ş. (2014). Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Katılım Motivasyonu, Başarı Algısı ve Öz Yeterliklerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Antalya.
98. Kılınç M, Ulucan H, Kaya K ve ark. Takım sporu yapanların motivasyon düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. 2011: Cilt: 11 Sayı:2.
99. Şirin Faruk E, Çağlayan Salim H, Çetin Çağrı M, İnce A. Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Spora Katılım Motivasyonlarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi; Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi; Cilt2, Sayı2; 2008.
100. Aktop A, Akkoyun H. Participation Motives of Primary School Athletes; Scientific Report Series Physical Education and Sport; 15 (1) 263-266; 2011.
101. Martinović D, Ilić J, Višnjić D. Gender Differences in Sports Invol vement and Motivation For Engagement in Physical Education in Primary School problems of education in the 21st century; Volume 31; 2011.
102. Kiper H. (2004). Eğitim Kurumlarında Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Cinsiyete Ve Yaş Guruplarına Göre Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
103. Yılmaz V, Koruç Z, Kocaekşi S, Arsan N. Çocukların Spora Katılım Nedenleri. 11.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi.10- 12 Ekim, Antalya. 2010.
104. Hosseinalipour F. Üniversiteli Sporcu Öğrencilerin Sporda Motivasyon Düzeyleri Ve Stresle Başa Çıkma Yöntemlerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim

Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara, 2015.

105. Ryckman RM, Hamel JJ. Perceived Physical Ability Differences in The Sport Participation Motives of Young Athletes; *International Journal Of Sport Psychology*, 24(3), 270-283; 1993.
106. Le Roux K. The Importance of Sport Psychology in School Sport; *African Journal for Physical; Health Education; Recreation & Dance*; 16(3), 446-459; 2010.
107. Şirin EF. —Futbolcu Kızların (12-15 Yaş) Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi, *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-7. 2008.
108. Ampofo-Boateng K, Yusof SD, Rahim MD, Suun A. The Motives Young Malaysians Assign for Participating in Tennis; *Annals of Leisure Research*; 10(2), 196-214; 2007.
109. Sit CP, Lindner KJ. Situational State Balances and Participation Motivation in Youth Sport; A Reversal Theory Perspective; *British Journal of Educational Psychology*; 76(2); 369-384; doi:10.1348/000709905X37190; 2006.
110. Acar Z. İlköğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Ders Dışı Etkinliklere Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Ankara. 2012.
111. Ryan RM.,Frederick CM, Lepes D, Rubio N, Sheldon KM. Intrinsic motivation and exercise adherence. *International Journal of Sport Psychology*, 28, pp. 335-354, 1997.
112. Gould D, Feltz D, ve Weiss, M. (1985) Motives for Participation in Competitive Youth Swimming. *International Journal of Sport Psychology*, 16, 126-140.

8. TABLOLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Araştırma grubunun yaş dağılımları	34
Tablo 2. Araştırma grubunun cinsiyet dağılımları	34
Tablo 3. Araştırma grubunun okul düzeyi dağılımları	35
Tablo 4. Araştırma grubunun spor branşı dağılımları	35
Tablo 5. Araştırma grubunun okul takımında oynayıp oynamama dağılımları	35
Tablo 6. Araştırma grubunun dersleri etkileme dağılımları	35
Tablo 7. Araştırma grubunun ölçek ifadelerine verdikleri puan ortalamaları dağılımları	36
Tablo 8. Araştırma grubunun cinsiyete göre puan ortalamaları dağılımları	37
Tablo 9. Araştırma grubunun okul düzeyine göre puan ortalamaları dağılımları	38
Tablo 10. Araştırma grubunun yaş değişkenine göre analiz sonuçları.....	39
Tablo 11. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçları	41
Tablo 12. Araştırma grubunun okul düzeyi değişkenine göre analiz sonuçları	42
Tablo 13. Araştırma grubunun spor branşı değişkenine göre analiz sonuçları	43
Tablo 14. Araştırma grubunun okul takımında oynama değişkenine göre analiz sonuçları .	44
Tablo 15. Araştırma grubunun okul başarısını etkileme değişkenine göre analiz sonuçları.	45

9.EKLER

EK.1

Sevgili öğrenci, yapılacak olan araştırma için verdiğiniz destekten dolayı teşekkür ederiz.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaş : .....

2. Cinsiyet: Erkek ( ) Bayan ( )

3. Okul düzeyi: Ortaokul ( ) Lise ( )

4. Yapmış olduğunuz spor branşı: Ferdi Sporları ( ) Takım Sporları ( )

5. Okul takımında oynuyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

6.Yaptığınız spor branşının derslerdeki başarınızı nasıl etkilediğinizi düşünüyorsunuz?

( )Olumlu ( ) Olumsuz ( ) Etkilemiyor

EK.2**Sporda Motivasyon Ölçeği**

		Çok önemli	Az önemli	Hiç önemli değil
1	Becerilerimi Geliştirmek İstiyorum			
2	Arkadaşlarımla olmak istiyorum			
3	Kazanmayı severim			
4	Enerjimi tüketmek istiyorum			
5	Seyahati severim			
6	Formumu korumak istiyorum			
7	Heyecanı severim			
8	Takım çalışmasını severim			
9	Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor			
10	Yeni beceriler öğrenmek istiyorum			
11	Yeni arkadaşlarla tanışmak istiyorum			
12	İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim			
13	Stresimi atmak istiyorum			
14	Ödül kazanmayı severim			
15	Egzersiz yapmayı severim			
16	Bir şeylerle uğraşmak hoşuma gider			
17	Hareketi severim			
18	Takım ruhunu severim			
19	Evden çıkmayı severim			
20	Rekabeti severim			
21	Önemli olduğumu hissetmek hoşuma gider			
22	Takımda olmayı severim			
23	Branşımda yükselmeyi severim			
24	Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum			
25	Popüler olmak isterim			
26	Meydan okumayı severim			
27	Liderleri, antrenörleri veya eğiticileri severim			
28	Statü ve saygınlık kazanmak isterim			
29	Eğlenceyi severim			
30	Malzeme ve tesislerden faydalanmak isterim			

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili					
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ	yok			Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐		
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	06.03.2017	02		Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐			
OLGU RAPOR FORMU	yok			Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐			
ARAŞTIRMA BROŞÜRÜ	yok			Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐			
DEĞERLENDİRİLEN DİĞER BELGELER	Belge Adı	Açıklama							
	SİGORTA	☐							
ARAŞTIRMA BÜTÇESİ	☐								
BİYOLOJİK MATERİYEL TRANSFER FORMU	☐								
İLAN	☐								
YILLIK BİLDİRİM	☐								
SONUÇ RAPORU	☐								
GÜVENLİLİK BİLDİRİMLERİ	☐								
DİĞER:	☒	Başvuru Dilekçesi, Başvuru Formu, Özgeçmişler, BGOF							
KARAR BİLGİLERİ	Karar No: 08	Tarih: 03.01.2018	Oturma:2018/01						
	Yukarıda bilgileri verilen başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmann/çalışmanın gerekece, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve uygun bulunmuş olup araştırmann/çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıya katılan etik kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verilmiştir. Kök Hücre, doku nakli, organ nakli ve yeni bir cerrahi yöntem ile ilgili çalışmalar ve geleneksel tıp uygulamaları ve tıbbi ürünler ile ilgili çalışmalar için ayrıca Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünden izin alınması gerekmektedir. İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan araştırmalar/çalışmalar için Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'ndan izin alınması gerekmektedir.								
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU									
ETİK KURULUN ÇALIŞMA ESASI		İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik, İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu							
BAŞKAN UNVANI / ADI / SOYADI:		Doç. Dr. Emel ŞAHİN							
Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile İlişki		Katılım *		İmza
BAŞKAN Doç. Dr. Emel ŞAHİN	Tıbbi Biyoloji	KSU Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Başkan Vekili Doç. Dr. Can ACIPAYAM Başkan Yardımcısı Üye	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	KSU Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Sezen KOÇARSLAN Üye	Tıbbi Patoloji	KSU Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Ahmet Çağrı AYKAN Üye	Kardiyoloji	KSU Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Güzen ÖKSÜZ Üye	Anesteziyoloji ve Reanimasyon	KSU Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Aysegül ERDOĞAN Üye	Halk Sağlığı	KSU Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Selma YAMAN Üye	Biyofizik	KSU Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Nadire ESER Üye	Farmakoloji	KSU Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Adem DOĞANER Üye	Biyostatistik	KSU Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Uzm.Ecz. Dilara Algül DOKUMACI Üye	Eczacı	Dilara Eczanesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Öğt.Gör. Ahmet KARATUT Üye	Hukukçu	KSU Pazarlık MYO	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Hakan ŞERBETÇİOĞLU Üye	Mühendis	Mavi-Yeşil Yazılım	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Hacı Ömer DOKUMACI Üye	Mühendis	Serbest	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
SERH(VARSA)									

*:Toplantıda Bulunma

Etik Kurul Başkanı
Unvanı/Adı/Soyadı: Doç.Dr. Emel ŞAHİN
İmza:

Not: Etik kurul başkanı, imzasının yer almadığı her sayfaya imza atmaktadır.

**KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU**

ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Ortaokul Ve Lise Öğrencilerinin Spora Katılım Motivasyonunun İncelenmesi
VARSA ARAŞTIRMANIN PROTOKOL KODU	258

ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
	AÇIK ADRESİ:	KSÜ Tıp Fakültesi Dekanlığı Adres: Kayseri/Kahramanmaraş Yolu Üzeri Avşar Yerleşkesi 46000/ K.MARAŞ
	TELEFON	(0344)3003424
	FAKS	(0344)3003409
	E-POSTA	tipkaek@ksu.edu.tr

BAŞVURU BİLGİLERİ	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Doç.Dr. Tamer KARADEMİR		
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Psiko Sosyal Alan		
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ (BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU)		
	VARSA İDARİ SORUMLU UNVANI/ADI/SOYADI			
	DESTEKLEYİCİ	yok		
	PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ UNVANI/ADI/SOYADI (TÜBİTAK vb. gibi kaynaklardan destek alanlar için)			
	DESTEKLEYİCİNİN YASAL TEMSİLCİSİ			
	ARAŞTIRMANIN FAZİ VE TÜRÜ	FAZ 1	☐	
		FAZ 2	☐	
		FAZ 3	☐	
FAZ 4		☐		
Gözlemsel ilaç çalışması		☐		
Tıbbi cihaz klinik araştırması		☐		
İn vitro tıbbi tanı cihazları ile yapılan performans değerlendirme çalışmaları		☐		
İlaç dışı klinik araştırma		☒		
	- Anket çalışması - Metodolojik Yöntemsel			
ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☐	ÇOK MERKEZLİ ☒	ULUSAL ☐	ULUSLARARASI ☐

Etik Kurul Başkanı
Unvanı/Adı/Soyadı: Doç.Dr. Emel ŞAHİN
İmza:

Not: Etik kurul başkanı, imzasının yer almadığı her sayfaya imza atmalıdır.

10. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mehmet ŞEN
Uyruğu :TC
Doğum tarihi ve yeri : 05.06.1990/ GERCÜŞ
Medeni hali :BEKAR
Telefon :05425045056
Faks :
e-posta :M.sen72@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans:	KSÜ/Sağlık Bilimleri Enstitüsü- Beden Eğitimi ABD.	-
Lisans	:KSÜ/BESYO/ Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği	2014
Lise	:Batman Özel İdare Lisesi	2009

İş Deneyimi

Yıl	Yer
2014	Gercüş Çok Programlı Anadolu Lisesi
2016	Gercüş Dicle Anadolu Lisesi
2017	Batman Petrol Anadolu Lisesi
2017	Batman Mehmet Akif Ersoy Anadolu Lisesi
2017	Batman İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Yabancı Diller

İngilizce

Hobiler

Futbol, Hentbol, Tenis.